

Uloga odgojitelja u motivaciji djece predškolske dobi u likovnim aktivnostima

Žuti, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:034262>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-02**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET**

ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

IVA ŽUTI

ZAVRŠNI RAD

**ULOGA ODGOJITELJA U MOTIVACIJI DJECE
PREDŠKOLSKE DOBI U LIKOVNIM
AKTIVNOSTIMA**

Čakovec, srpanj 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Čakovec)

ZAVRŠNI RAD

Iva Žuti

ULOGA ODGOJITELJA U MOTIVACIJI DJECE
PREDŠKOLSKE DOBI U LIKOVNIM AKTIVNOSTIMA

MENTOR: prof. dr. art. Kristina Horvat Blažinović

Čakovec, srpanj 2024.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. DJEČJE LIKOVNO STVALAŠTVO	2
3. LIKOVNE AKTIVNOSTI I LIKOVNO IZRAŽAVANJE DJECE PREDŠKOLSKE DOBI	3
3.1. Likovno izražavanje kod djece	4
3.2. Kreativnost kod djece	5
4. FAZE LIKOVNOG RAZVOJA KOD DJECE	6
4.1. Faza šaranja (1. – 3. godina života)	6
4.2. Faza izražavanja složenim simbolima (4. – 6 .godina života)	9
4.3. Faza intelektualnog realizma (7. – 10. godina života)	10
4.4. Faza vizualnog realizma (10. – 14. godina života)	11
5. KOMPETENCIJE ODGOJITELJA	12
5.1. Osobne i profesionalne kompetencije odgojitelja	13
6. LIKOVNE AKTIVNOSTI S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI	14
7. ULOGA ODGOJITELJA U MOTIVACIJE DJECE PREDŠKOSKE DOBI U LIKOVNIM AKTIVNOSTIMA	15
8. POTICANJE DJEČJEG LIKOVNOG STVARALAŠTVA	17
9. OMETANJE DJEČJEG LIKOVNOG STVARALAŠTVA	18
10. VREDNOVANJE DJEČJIH LIKOVNIH RADOVA	20
11. PROVEDENE LIKOVNE AKTIVNOSTI U VRTIĆU	22
11.1. Likovna aktivnost „Šarena kiša“- aktivnost bez prethodne motivacije	23
11.1.1. Artikulacija likovne aktivnosti	23
11.1.2. Motivacija za likovnu aktivnost	23
11.1.3. Realizacija	24
11.1.4. Dječji likovni radovi.....	24
11.1.5. Osvrt na dječje likovne radove.....	28
11.2. Likovna aktivnost „Šarena kiša“- aktivnost s prethodnom motivacijom	29
11.2.1. Artikulacija likovne aktivnosti	29
11.2.2. Motivacija za likovnu aktivnost	30
11.2.3. Realizacija	32
11.2.4. Dječji likovni radovi.....	32
11.2.5. Osvrt na dječje likovne radove.....	37
11.2.6. Usporedba dječjih radova	37
11.3. Likovna aktivnost „Školjke“- aktivnost bez prethodne motivacije	39

11.3.1.	Artikulacija likovne aktivnosti	39
11.3.2.	Motivacija za likovnu aktivnost	39
11.3.3.	Realizacija	40
11.3.4.	Dječji likovni radovi.....	40
11.3.5.	Osvrt na dječje likovne radove.....	45
12.	OSVRT NA PROVEDENE AKTIVNOSTI	46
13.	ZAKLJUČAK.....	47
	LITERATURA.....	48
	POPIS SLIKA	
	IZJAVA O IZVORNOSTI ZAVRŠNOG RADA	

SAŽETAK

Dječje likovno izražavanje započinje spontano te djetetovom željom za istraživanjem i stvaranjem. Djeca svoj kreativni potencijal ostvaruju kroz razne likovne aktivnosti koje uključuju izbor različitih materijala i sredstava. Djeca su bića kojima je potrebna sloboda u istraživanju i otkrivanju sebe, svojih emocija i osjećaja te stanja u kojima se nalaze u trenutku stvaranja. Kroz likovno izražavanje razvijaju dječju vizualno – prostornu inteligenciju, maštu, estetsko percipiranje te specifične likovno – izražajne sposobnosti.

Za razvoj dječje kreativnosti veliku ulogu imaju odgojitelji koju omogućuju kvalitetan prostor, materijale te bogatstvo motivacijskih poticaja. Potrebno je prihvaćanje i poticanje kreativnog izražavanja ideja, iskustava i osjećaja djece u raznim umjetničkim područjima i izražajnim medijima. Također, odgojitelj ima važnu ulogu u poticanju samostalnosti djece, radnih navika, ustrajnosti u radu, dokumentiranju dječjega likovnog stvaralaštva te razvijanju likovnih sposobnosti. Uspješnost izvođenja likovnih aktivnosti u ranom i predškolskom dobu ovisi o stručnosti odgojitelja. Kako bi to uspjeli, odgojitelji moraju poznavati psihološki i likovni razvoj djeteta, njegove individualne sposobnosti i potrebe te metodiku poučavanja djece predškolske dobi.

Važno je da odgojitelj uvažava dječje interese i potrebe te da djeci dopušta slobodu tijekom stvaranja. Njegova uloga kao promatrača i voditelja aktivnosti usmjerava i potiče djecu na kvalitetan rad. On se u odgojitelja prepoznaje u njegovoj sposobnosti reagiranja na neplanirane i stvarne aktivnosti djece u određenim situacijama. Djecu nikako ne smijemo prekidati ili ometati tijekom likovnog izražavanja jer ćemo u protivnom narušiti njihovu kreativnost i ideju onoga što su sami zamislili.

Ključne riječi: likovno stvaralaštvo, uloga odgojitelja, dječji crtež, kreativnost, predškolsko dijete

SUMMARY

Children's artistic expression begins spontaneously and with the child's desire to explore and create. Children realise their creative potential through various artistic activities that involve a range of different materials and means. Children are beings who need freedom to explore and discover themselves, their emotions and feelings and the state they are in at the moment of creation. Through artistic expression, they develop visual-spatial intelligence, imagination, aesthetic perception, and specific skills for artistic expression.

Preschool teachers play a major role in the development of children's creativity. They provide high-quality spaces, needed materials and a wealth of motivating stimuli. It is important to accept and encourage the creative expression of children's ideas, experiences and feelings in various artistic fields and mediums of expression. In addition, a preschool teacher plays an important role in encouraging children's independence, work habits and perseverance, as well as documenting children's artistic creativity and developing their artistic skills. The success of early childhood and preschool art activities depends on the competence of the preschool teacher. To be successful, preschool teachers must be familiar with the psychological and artistic development of children, their individual abilities and needs, and the methodology of teaching preschool children.

It is important that a preschool teacher respects the interests and needs of the children and gives them freedom to create. The preschool teacher's role as an observer and leader of activities guides and encourages the children to produce high quality work. The quality of a preschool teacher's work is reflected in the ability to respond to the children's unplanned and real activities in specific situations. Children must not be interrupted or disturbed during artistic expression, otherwise their creativity and the ideas they have come up with will be damaged.

Key words: artistic creativity, the role of preschool teachers, children's drawing, creativity, preschool child

1. UVOD

Tema ovog završnog rada je „Uloga odgojitelja u motivaciji djece predškolske dobi u likovnim aktivnostima“. Odabir teme kojom ću se baviti proizlazi iz toga da me likovno izražavanje i kreativnost prati od malih nogu. To je nešto što me ispunjava i daje mi motivaciju da nastavim raditi još više. Meni kao budućem odgojitelju izrazito je važno da budem kreativna, domišljata te puna raznovrsnih ideja. Djeca imaju potrebu za istraživanjem i otkrivanjem svijeta oko sebe, a naša zadaća jest da im kroz razne aktivnosti to omogućimo. Važno je poticati te usmjeravati dijete u trenutku njegovoga rada. Djeca likovno izražavaju sadržaje i oblike koje ne mogu ili ne znaju izraziti verbalno, a nalaze se u njihovim mislima i idejama. *„Oblici kojima se djeca izražavaju im dokazuju kako u svijetu postoje iskustva i znanja koja još nisu doživjela te ih to motivira na daljnje istraživanje i eksperimentiranje. (Belamarić, 1987).“*

Djeca svijet vide drugačije nego odrasli, takav svijet obiluje maštom i kreativnošću te putem likovnog stvaralaštva izražavaju svoja nepredvidljiva i neobična shvaćanja svijeta oko sebe. Važno je djecu potaknuti na likovni izraz, na način da putem njega usvoje nova znanja, vještine i vrijednosti. Značaj motivacije u likovnim aktivnostima izrazito je važan te ukazuje veću kvalitetu u dječjim likovnim radovima u odnosu kada motivacije nema. Samom motivacijom, djecu uvodimo u likovni svijet kroz brojne pripremljene materijale i poticajna sredstva. Predmet i cilj ovog završnog rada je upoznavanje s likovnim izrazom i stvaralaštvom djece te uloga odgojitelja u motivacije djece predškolske dobi u likovnim aktivnostima.

Govorit ćemo o likovnom izražavanju i likovnim aktivnostima u vrtiću, razvoju kreativnosti te o fazama razvoja djece u likovnim aktivnostima i njihovim karakteristikama. Govorit ćemo o kompetencijama odgojitelja i njihovim karakteristikama te o ulozi odgojitelja u motivaciji djece predškolske dobi u likovnim aktivnostima.

Vrlo je važno reći nešto o načinima poticanja i načinu ometanja u dječjim likovnim radovima te samom načinu vrednovanja dječjih likovnih radova.

Provedba likovnih aktivnosti u dječjem vrtiću na temu „Šarena kiša“ i „Školjke“.

2. DJEČJE LIKOVNO STVALAŠTVO

Djeca svoje emocije doživljavaju različito te ih prenose putem plakanja, smijanja, vikanja, različitih fizičkih kretnji, plesanja te izravnog kontakta sa drugom osobom i slično. Likovno izražavanje kod djece započinje spontano te unutarnjom željom za stvaranjem. Dijete od rođenja počinje aktivno istraživati svoju okolinu te na taj način spoznaje sebe i svijet koji ga okružuje. Likovno izražavanje kao takvo djetetu može pomoći u nošenju sa svojim emocijama tako da izravno prenese svoje osjećaje na papir. To je način komunikacije, izražavanja potreba, osjećaja i doživljaja. Kroz djetetovo likovno izražavanje možemo prepoznati i uvidjeti djetetove unutarnje misli, potrebe i stanja. Različita su stajališta o tome zašto se dijete likovno izražava. Dijete svojim likovnim izrazom ostvaruje sebe i svoje stajalište onoga što vidi i što ga zanima. Djeca otvoreno govore o svojoj likovnoj aktivnosti te nema pokušaja da prekriju prave osjećaje. Kroz aktivno likovno izražavanje djecu se potiče na fokusiranost i razvoj pažnje i koncentracije te razvoj kreativnosti kroz različita likovna sredstva i tehnike. Cilj likovnog odgoja jest usmjeriti dijete ka spontanijem i kreativnijem razvijanju spoznajnih vrijednosti kroz likovno stvaralaštvo.

Likovni izraz ili likovni jezik sposobnost je djeteta koja se razvija iz vlastitih potencijala koje ono ostvaruje kroz istraživanje sadržaja i oblika koji fizički nisu dostupni te se njima bavi njihova savjest. Prema Belamarić oblici kojima se djeca izražavaju im dokazuju kako u svijetu postoje iskustva i znanja koja još nisu doživjela te ih to motivira na daljnje istraživanje i eksperimentiranje.

Likovnim jezikom djeca, na vrlo specifičan način izražavaju poimanje sebe i svijeta oko sebe. Njime izražavaju svoja iskustva, doživljaje, znanja, razumijevanja, ideje i misli. Likovni jezik omogućuje djeci da od rane dobi razvijaju svoje likovne sposobnosti i kreativnost (Slunjski, 2013).

Obilježja dječjeg izraza su: spontanost, ekspresija, skladnost, ritmičnost, što se očituje u sjedinjavanju realnog i fantastičnog (Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje, str. 29). Kroz likovne aktivnosti djeca osnažuju svoj potencijal i grade svoje znanje. Za dijete su bitni doživljaj i akcija. Potrebno je mnogo istraživačkog duha te da djeca imaju prilike za promatranjem i uočavanjem svijeta oko sebe zbog toga što dožive, prenose putem likovnog izražavanja. Svako dijete je jedinstveno te drugačije vidi svijet oko sebe, stoga je potrebno uvažavati i prihvatiti dječje interese i zamisli.

Važna funkcija likovnog odgoja jest uvesti dijete u svijet umjetnosti. Ono mu pruža da zadovolji svoje potrebe, misli i stanja. Likovni izričaj djetetu služi kao komunikacija sa vanjskim svijetom te sa svojim unutarnjim mislima. Dječje likovno stvaralaštvo je posebno, jedinstveno i individualno za svako dijete te ima izrazito značajan utjecaj na njihov razvoj. Put dječjeg rasta i sazrijevanja u kognitivnom, socijalnom, emocionalnom i tjelesnom smislu moguće je promatrati kroz njihovu likovnost, odnosno crtež kao likovni medij za kojim dijete traga od rane predškolske dobi te pokazuje prirodni interes.

Kroz bogate likovne sadržaje, aktivnosti, materijale i kreativne poticaje, djelovat će se ne samo na razvoj djetetovih likovnih kompetencija (percepcija, predočavanja, oblikovanje i stvaranje, samopoimanje, samo otkrivanje i izražavanje sebe) već će se i osigurati uvjete za kvalitetno učenje, stjecanje znanja, interesa, razvijanje navika i kompetencija.

„Kvalitetno poticanje dječjeg likovnog razvoja nije moguće bez dobrih likovnih materijala, poticajnih i pogodnih prostora za rad, svijetla, vode, pomagala, stručnog odgojitelja. (Herceg L.,2010.)“

3. LIKOVNE AKTIVNOSTI I LIKOVNO IZRAŽAVANJE DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Likovne aktivnosti vrlo su važne za djetetov razvoj i učenje jer one djeci pružaju osjećaj radosti, veselja, uzbuđenja, zabave i kod djece potiču kreativnost, maštu, slobodu te radoznalost. U likovnom centru događa se niz aktivnosti te djeca istražuju kroz različite likovne tehnike i sredstva koja su im potrebna u radu. Likovno izražavanje djeci pruža kreativna iskustva kroz čitav niz različitih materijala. Djeca stvaraju crtanjem, slikanjem, oblikovanjem (modeliranjem), izrezivanjem i lijepljenjem. Neku djecu više zanima istraživanje osjetilima s bojom i glinom, dok je za druge važniji vizualni aspekt za izbor boja i savladavanje oblika. Osnovno likovno područje u mlađoj predškolskoj dobi je crtanje. Djeci je potrebno da najprije usvoje osnovna znanja iz područja likovne kulture koristeći se osnovnim sredstvima izražavanja kao što su olovka, flomasteri, pastele i drvene bojice. Kroz likovne aktivnosti djeca razvijaju finu i grubu motoriku šake i prstiju te izražavanje različitim crtama, kombiniranje, koriste različite materijale, tehnike te barataju likovnim alatom. Kroz likovne aktivnosti djeca često izražavaju svoje emocije i osjećaje. Promatrajući crteže kroz razvojne faze, možemo uočiti napredak u kojem dijete iz apstraktnog likovnog izražavanja

prelazi u realističnu fazu razvoja. Također, kroz likovnost potičemo i razvijamo sposobnost govora, kreativnost, radne sposobnosti, socijalno i kognitivno mišljenje. Potrebno je djeci dati mogućnost da likovno izraze svoj dojam okoline unutar svojih mogućnosti te da istražuju nepoznato, manipuliraju predmetima, da istraže kako i zašto te da uvide više alternativa likovnog izražavanja.

Likovni izražaj treba se shvatiti kao nešto individualno. Cijenimo djetetov rad tako što razumijemo kako ono doživljava okolinu, kako su njegovi crteži dio njegova života. Odgojitelj treba planirati aktivnosti tako da dijete ima priliku razviti samopouzdanje i izraziti svoj doživljaj. Nije važan prikaz crteža, važne su razlike u doživljaju kako dijete raste. Za dijete je likovno izražavanje proces, a na odgojitelju je da razumije dijete i da ga potiče u njegovom izražavanju, da ono uživa u samom uzbuđenju crtanja, da izrazi misli i osjećaje te tako intelektualno i kreativno raste. (Lowenfeld and Brittain, 1987, str. 2-13).

„Predškolsko dijete ima svoj likovni jezik – na nama je da ga oslušujemo, pokušamo razumjeti u njegovoj suštini i iznad svega da ga poštujemo. U kvalitetnom likovnom procesu dijete otkriva vlastite potencijale i nema potrebu za natjecanjem s vršnjacima, ono uči i stvara, odnosno, stvarajući-uči, stječući tako naviku koja će mu kroz život biti najbolji saveznik.“ (Balić Šimrak, 2010:8)

3.1. Likovno izražavanje kod djece

Prirodno je učenje osnovna potreba djece, a ono se može ostvariti u bogatom okruženju koje organizira kvalitetan odgojitelj. Igre likovnim materijalima daju djeci osjećaj slobode pri likovnom izražavanju i pri odabiru što žele izraziti. Također, vrlo je važno provesti likovne aktivnosti vezano uz glazbu koja djecu potiče na kreativnost te pobuđuje dječju maštu. Glazba pozitivno utječe na dijete ako je ona pomno birana, a sadržaj aktivnosti kvalitetno isplaniran. Potrebno je stvoriti poticajno okruženje te dopustiti djeci da istražuju i izvan granica za koje smatramo da mogu unaprijediti i ojačati njihovo znanje. Djeca se likovno mogu izražavati crtanjem, slikanjem, oblikovanjem, izrezivanjem i lijepljenjem. Likovne aktivnosti su vrlo važne za djetetov razvoj i učenje, jer one djeci pružaju osjećaj radosti, uzbuđenje, zadovoljstvo i kod djece potiču razvoj kreativnosti, radoznalosti te mašte. U likovnom centru aktivnosti djeca su intenzivno uključena u aktivnosti, jer tu istražuju različite likovne tehnike i sredstva za rad. Likovno izražavanje djeci pruža kreativna iskustva kroz čitav niz različitih materijala.

Također, vrlo je važno provoditi likovne aktivnosti u ranom djetinjstvu zbog toga što utječu na sva područja djetetova razvoja.

Tjelesni i psihomotorni razvoj uključuje razvoj fine motorike šake i koordinaciju oko-ruka kada dijete barata olovkom, drvenim olovkama u boji, pastelama, kistom, škaricama; razvoj osjeta opipa i dodira kroz aktivnosti modeliranja glinom, plastelinom i slanim tijestom.

Emocionalni razvoj uključuje u likovnim aktivnostima da se dijete osjeća sretno, zadovoljno, uzbuđeno, uspješno jer one djeci nude mogućnosti izražavanja emocija.

Socijalni razvoj kroz likovne aktivnosti daju priliku za rad i suradnju u radu s drugom djecom te potiču na dogovaranje i zajedničko planiranje te uvažavanje tuđih ideja.

Intelektualni razvoj podrazumijeva bogaćenje rječnika, učenje crtanja po crti, oblicima te razvoju koncentracije i pažnje.

3.2. Kreativnost kod djece

Kreativnost dolazi od latinske riječi *creare* što znači stvarati, rađati. U skladu s time, kreativnost je termin koji obično koristimo za aktivnosti stvaranja novih ideja, pristupa ili aktivnosti. To je vještina koja se može razvijati te nije urođena osobina. Kreativnost se također može tumačiti kao proces koji uključuje stvaranje novih i postojećih ideja, pojmova i rješavanja problema. Veoma važnu ulogu u razvoju kreativnosti kod djece imaju odgojitelji i roditelji. Svako dijete je kreativno na svoj jedinstven način te kroz likovne aktivnosti ono može svoju kreativnost podići na veći nivo. Mala djeca su urođeno kreativna te kroz svijet otkrivaju sebe koristeći se maštom te kako bi shvatili misao doživljaja svijeta oko sebe. Vrlo je važno da djeci pružamo slobodu u razvoju kreativnosti te da kroz likovnost jačamo dječje samopouzdanje, razvoj radnih navika, vještina u rješavanja problema, ustrajnosti u izvršavanju zadataka i slično. Kada je dijete u likovnom stvaranju ono ulazi u kreativni proces i vrlo je bitno da se osjeća sigurno i bez pritiska da prilagodi svoje ideje kako bi zadovoljio odgojitelja. Svako se dijete rađa s kreativnim potencijalom. Na roditeljima i odgojiteljima je da ga njeguju i potiču, a na zanemare, jer to dovodi do njegovog potiskivanja. Kod djece jest vrlo važno poticati kreativnost na više načina kao što su jačanje samopouzdanja, cijeniti

djetetove interese i potrebe, dati djetetu da samo preuzme rizik za svoje postupke te da ono promišlja kako i što te da uočava veze između posljedica.

Kreativno mišljenje ponekad se naziva i „divergentno“ mišljenje te H. Roth definira „kreativnost u svakodnevnicima“ na ovaj način: „Tko, kada je to potrebno, može ogradu pretvoriti u ljestve, zavjesu u haljinu, sanduk u stol, krpu u lutku, mikroskop u oružje, u tom je trenutku kreativan.

Karlavaris (str. 79.) pojmom kreativnost obuhvaća splet obilježja intelekta i sposobnosti, motivacije, emotivnosti i drugih faktora koji u svojoj koncentraciji i usmjerenosti predstavljaju osnovu stvaralaštva. Kreativnost je sposobno povezivanje dosad nepovezanih informacija i na taj način iznalaženje novih rješenja. Radi se o procesu koji se odlikuje, otvorenosću duha, prijemčivošću za okolni svijet, željom za promjenom, maštom, invencijom, originalnošću, darom pronalaženja.

4. FAZE LIKOVNOG RAZVOJA KOD DJECE

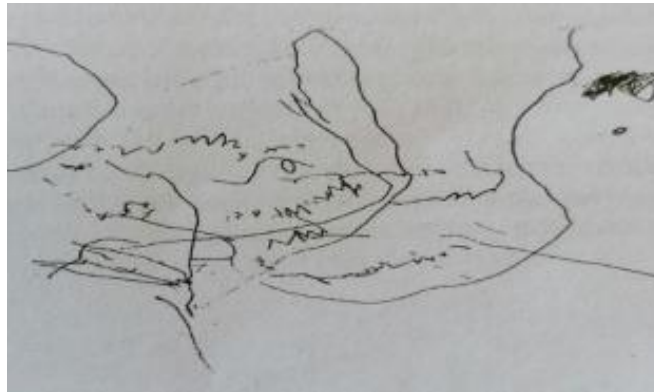
U suvremenom svijetu znamo da se čovjek razvija u svim fazama života i u svim razvojnim područjima. Kako bismo stvorili optimalne uvjere za dijete, važno je poznavati karakteristike, redoslijed razvojnih faza, bitne značajke i mogućnosti djeteta u određenoj fazi razvoja. U razvoju dječjeg likovnog stvaralaštva odvija se nekoliko procesa kao što su razvoj fine motorike šake i prstiju i ovladavanje likovnim alatom, spoznavanje okoline i svega što nas okružuje, svijest o njoj, potreba i sposobnost prikazivanja. 4 faze kod djetetovog razvoja:

4.1. Faza šaranja (1. – 3. godina života)

Prvo razdoblje primarnih simbola ili faza šaranja slučajni je likovni izraz koji je uočljiv kod djece od prve godine života te traje do druge ili treće godine života. Prema Grgurić, Jakubin (1996.) to je period u kojem je dječji likovni crtež izgrađen od crta jednostavnim pokretima koji mogu biti namjerni ili nenamjerni. U crtežima se javljaju različite linije koju postupno vode do stvaranja prvog oblika – kruga. Krug u ovoj fazi ima vrijednost koja označava razne oblike kao što su predmeti, igračke, živa bića ili prostor. Kod

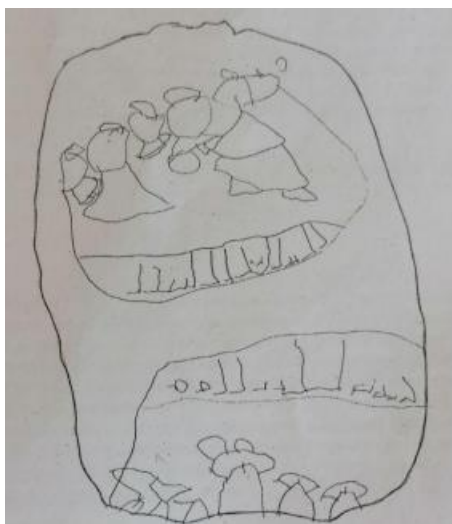
crtanja, djeca olovku rijetko dižu s papira te čvrstina olovke varira te se papir miče jer ga ne pridržavaju. Ova se faza dijeli na dva razdoblja:

1. Slučajni ili nekontrolirani likovni izraz – sastoji se od crta pomoću jednostavnih pokreta ruke. Dijete u ovom razdoblju grčevito drži olovku u ruci te ne miče zglob tijekom pisanja. Ruka klizi po cijelom papiru te dijete crta zakrivljene i ravne crte bez dizanja olovke s papira.

Slika 1. Titrajno risanje, olovka - 2 godine

2. Kontrolirano crtanje – u ovome razdoblju djeca počinju razumjeti odnose između linija i stvarnih objekata ili iskustava. Također, javlja se smisao crteža te djeca započinju postavljati pitanja. Djeca počinju razumjeti odnose između linija na papiru i stvarnih objekata ili iskustva. Držanje olovke je puno sličnije držanju olovke odrasle osobe – ruka više nije u grču, već ju dijete okreće oko ramenog zgloba, a koristi i pokrete iz lakta i prstiju kako bi dobilo finije pokrete.

Slika 2. Kružni oblici, stvarni objekti „garderoba“– 3,5 godine

3. Imenovanje šara – djeca u toj dobi prepoznaju dijelove tijela i često ih imenuju. Na kraju linija koje prikazuju ruke i noge često budu i kružne nakupine koje simboliziraju kretanje. Usta se uglavnom izostave, a ponekad su prikazana u obliku kruga, isto kao i nos. Ruke i noge osim kružnih oblika nadopune zrakastim crtama koje označavaju prste i šake. Na glavi često nacrtaju kosu kao ravnu liniju koja izlazi iz kruga, ili kao zgusnute crte te kružne i vibrirajuće crte. Tijelo, odnosno krug, izostavljen je jer još nisu pronašli način na koji bi ga prikazali. Također, javlja se smisao crteža te djeca započinju postavljati pitanja. Javlja se prikaz čovjeka, kroz simbol glave i nogu, jednostavnim oblicima pomoću linija i ovalnih oblika. Liniju označuju noge, a ovalni oblik trup i glavu. Taj nacrtani glavonožac simbol je čovjeka. Prema Belamarić, u obliku kruga, koji je glava, djeca unose male krugove koji mogu biti simbol za oči.

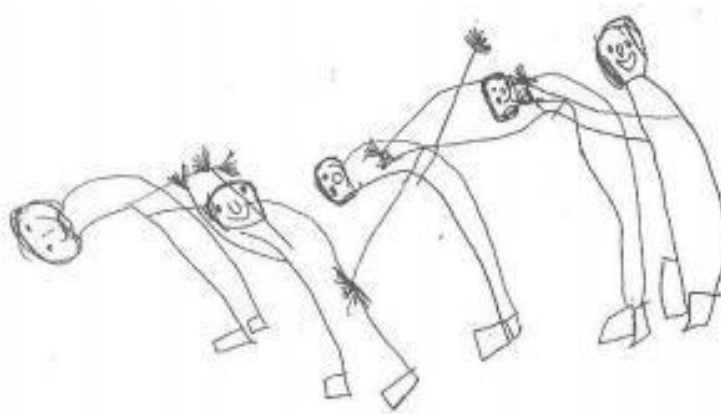

Slika 3. Izražavanje primarnim simbolima: Prvi prikaz čovjeka "glavonožac"

Glavonošci je prvi naziv za prikaz ljudskog lika. Dijete zapravo u taj nepravilan krug koji izgleda kao glava smješta sve što zapaža na čovjeku. U tu glavu smješta ruke i noge u obliku horizontalnih i vertikalnih crta, kosu, oči, usta, odnosno sve pojedinosti koje vidi na ljudskom liku. Taj nacrtani glavonožac simbol je čovjeka. Prema Belamarić, u obliku kruga, koji je glava, djeca unose male krugove koji mogu biti simbol za oči. Belamarić smatra da je to zapravo sposobnost percipiranja. Često su ljudski likovi prikazani samo s jednim okom.

4.2. Faza izražavanja složenim simbolima (4. – 6 .godina života)

U ovoj fazi misao je glavni pokretač dječje aktivnosti te dijete počinje crtati na osnovu onoga što je zamislilo, a crtanjem bilježi tijekom svojih misli. Dijete se služi simbolima koje je stvorilo u zamjenu za realnost te zbog toga odrasli moraju biti u oprezu kod tumačenja simbola. Prema Grgurić, Jakubin (1996., 44-47 str.) dijete u ovoj fazi crta stvari koje su mu bliske (životinje, kuća, drvo, cvijeće), sve ono čime dolazi u doticaj, svoju okolinu. Ljudski oblik u ovoj fazi postaje „glavonožac“ koji počinje dobivati svoj oblik, odnosno trup, najčešće prikazan kao krug, elipsa, pravokutnik ili trokut. Kasnije iz tog oblika djeca počinju crtati ruke i noge koje najčešće označe tankim linijama. Djeca u ovome razdoblju slobodnija su u odabiru boja, papira, tekture i načinu likovnog izražavanja u odnosu na prvu fazu gdje je sve nasumično. Biraju boje koje su im draže (žuto sunce, zelena trava, plavo nebo), te ne dolazi do miješanja boja zbog toga što nemaju dojam kontrasta i tonske vrijednosti. Zapažaju oblike oko sebe te naglašavaju nove spoznaje i znanja.

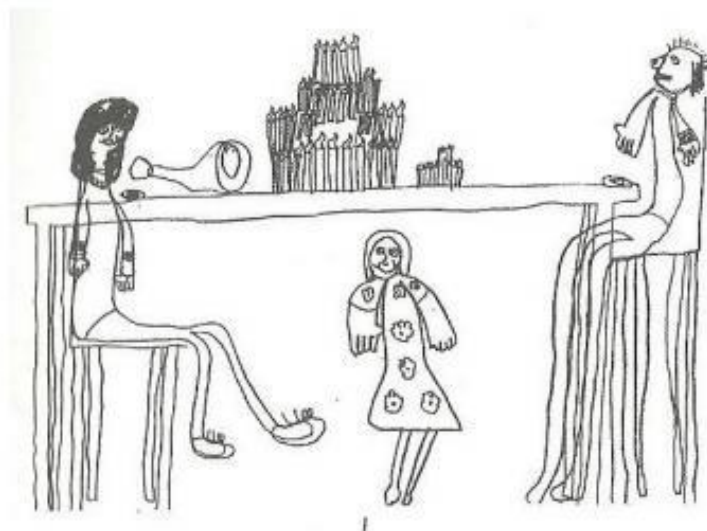
Slika 4. " Igramo se vlaka". Pokret tijela, ruku i izrazi lica. Olovka – 4 godine

4.3. Faza intelektualnog realizma (7. – 10. godina života)

Ova je faza karakteristična po tome što dijete pokušava postići realniji prikaz likovnosti i predmeta da budu što više nalik stvarnosti. U ovoj fazi pojavljuje se apstraktno mišljenje, što obogaćuje dječji likovni izraz. U likovnom izrazu djeca upotrebljavaju što više izraza od raznih oblika, veličine, boja, linija i detalja. Dijete promatra prostor te ga sagledava sa svih strana i kutova, što prikazuje i u svojim radovima. Ljudski oblik u ovoj fazi djeca prikazuju na proporcionalan način (glava, trup, udovi). Dijete u crtež unosi detalje kao što su usnice, oči, trepavice, obrve, vlasi kose. Dijete je sposobno nacrtati ljudski oblik u pokretu, iz profila, okrenuto s leđima te izraze lica.

U ovoj fazi razlikuje se više likovnog prikaza:

- Transparentni prikaz – dijete ne crta samo vanjski oblik već svaki oblik koji mu je važan da prikaže na crtežu
- Prikaz akcije u fazi kretanja – prikazuje se cijeli slijed kretanje
- Emocionalna proporcija – važnije osobe ili predmete dijete crta znatno veće u odnosu na ostalo
- Prevaljivanje oblika – svi likovi i oblici na crtežu izgledaju polegnuti na tlu
- Rasklapanje oblika – dijete rasklapa dijelove na crtežu kako bi se svi oblici i predmeti vidjeli
- Vertikalna perspektiva – dijete niza predmete jedan iznad drugoga
- Obrnuta perspektiva – udaljeniji oblici ili predmeti znatno su veći u odnosu na predmete koji su bliže
- Poliperspektiva – prikazivanje više perspektiva u jednom likovnom radu

Slika 5. „Slavimo rođendan“. Izražen pokret, profil, karakterizacija, odnos cjeline i detalja.
Rub papira označava liniju tla. Emotivna proporcija. Olovka. 7 godina

4.4. Faza vizualnog realizma (10. – 14. godina života)

Dijete u ovoj fazi dolazi u doticaj s pubertetom što u njemu ponekad dolazi do ljutnje, frustracije, nervoze, nesigurnosti i povlačenja u sebe. Dijete svjesno izražava sebe kao osobu, svoje emocije i osjećaje na sasvim realističan način. Ono je sposobno prikazati svijetlost – sijenu te kroz crteže se javlja i prikazivanje privida volumena kroz sjenčanje radova. U ovoj fazi počinje se gubiti spontanost u radovima, nema više plošnog prikaza u prikazivanju ljudskog lika i prostora. *Djeca u ovoj fazi gube spontani dječji izraz i ekspresiju.* (Grgurić, Jakubin, 1996).

Slika 6. Geometrijska perspektiva, lavirani tuš – 11 godina

5. KOMPETENCIJE ODGOJITELJA

Odgojitelj s djecom ostvaruje topao i bliski odnos u kojem pokazuje da ih uvažava. Ostvaruje interakciju te iskazuje svoja očekivanja od djece u skladu s procesom dječjeg razvoja i učenja. Također, odgojitelj sa svakim djetetom ostvaruje komunikaciju i odnos te odgovara djetetovim emocionalnim, tjelesnim, kognitivnim mogućnostima i potrebama. Svojim radom, odgojitelj unapređuje svoju praksu te daje djeci izbora da se njihove ideje realiziraju i uvažavaju. Odgojitelj je model ponašanja koje dijete oponaša, uči i promatra. Kroz praćenje, procjenjivanje i planiranje, odgojatelj potiče na razvoj vještina i predispozicija za samoprocjenu i cjeloživotno učenje. Prema Miljak A., 2009. *na odgojitelju je zadatak da za potrebe pristupa kontinuirano izmišlja zanimljivo praktične aktivnosti koje će djeca sa interesom slijediti, a s vremenom zahtijevati sve složenije.*

Agencija za znanost i visoko obrazovanje na svojim mrežnim stranicama (Pristupljeno: 2.7.2024.) navodi definiciju kompetencija: „Kompetencije predstavljaju dinamičnu kombinaciju kognitivnih i metakognitivnih vještina, znanja i razumijevanja, 25 međuljudskih,

intelektualnih i praktičnih vještina te etičkih vrijednosti.“ One mogu biti specifične za neko područje ili generičke, odnosno zajedničke svim područjima.

Ono što je važno jest da uvođenje djece u svijet umjetnosti zahtijeva od svakog odgojitelja visoku osobnu likovnu i pedagošku kulturu. U radu s djecom odgojitelj bi trebao nastojati pravilno usmjeravati dijete, ne poučavati ili mu dati određeni cilj jer se time guši njegova kreativnost te ga se obeshrabruje u nastojanju da se samo izrazi.

5.1. Osobne i profesionalne kompetencije odgojitelja

Profesionalnu kompetenciju karakterizira snažan utjecaj na prepoznavanje i iskorištavanje djetetovih potencijala te razvijanje individualnih karakteristika. Odgojitelji su implementirani u kontinuirani proces profesionalnog razvoja. Usavršavajući se i kroz stjecanje kvalitetne pedagoške prakse. Sva odgojiteljeva kompetencija određena je njegovom naobrazbom i znanjem, ali i načinom na koji on obavlja svoj rad i njegovom osobnom razvoju i moralnim osobinama. Herceg, Rončević i Karlavaris dijele kompetencije na:

Osobne kompetencije odgojitelja

Profesionalne kompetencije odgojitelja

Osobne kompetencije odgojitelja glavni su preduvjet za njegov kvalitetan rad u odgojno – obrazovnoj praksi, odnosno preduvjet za stjecanje profesionalnih kompetencija. Glavne osobne kompetencije odgojitelja su: prihvaćanje, empatija, sukladnost i aktivno slušanje. Odgojitelj svojim ponašanjem utječe na cjelokupni rad u skupini zbog toga što djeca gledaju te ponavljaju postupke odgojitelja.

Profesionalne kompetencije odnose se na ovladavanje određenih znanja za pojedinu profesiju. Odgojitelj kao takav pridaje produkt odgojno – obrazovnog djelatnika te mu se rad temelji na kreativnom pristupu. Potrebno je mnogo znanja i vještina koje odgojitelj stječe te prenosi na djecu u odgojno – obrazovnoj sredini.

6. LIKOVNE AKTIVNOSTI S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI

Provedba likovnih aktivnosti u vrtiću je veoma bitna i važna za djetetov razvoj u predškolskoj i školskoj dobi. U predškolskoj dobi likovne aktivnosti potiču emocionalni, socijalni, motorički i kognitivni razvoj te se zbog svih dobrobiti koje likovno izražavanje donosi, sugerira povećanje opsega takvih aktivnosti u dječjim vrtićima te njihova integracija s ostalim predmetima i aktivnostima.

Likovne aktivnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama dijelimo prema (Balić Šimrak, 2010) na samoinicijativne i spontane aktivnosti koje dijete započinje likovnom tehnikom koja mu je nadohvat ruke i planirane likovne aktivnosti koje provodi odgojitelj; imaju svoje ciljeve i zadatke u odnosu na odgojno-obrazovni program. Samoinicijativne aktivnosti služe kao ogledalo djeteta – govore o njegovim mogućnostima, željama, mislima i sl. U drugoj skupini su aktivnosti kojima dijete može izraziti svoju osobnost i usvojiti nova znanja, te zajedno sa odgojiteljem istražiti likovne tehnike i materijale. Likovna aktivnost treba biti pomno isplanirana ali i podložna promjenama u koliko se stvori potreba za to (Balić Šimrak, 2010).

Kako bi dijete upoznalo i razumjelo likovnu umjetnost, potreban je odgojitelj koji će im približiti složenost likovnog fenomena te objasniti elemente likovne umjetnosti na njima shvatljiv način. Dijete i samo može izraziti potrebu za likovnim izražavanjem kada je likovnom umjetnošću eksponirano u određenoj mjeri te uz to osjeća sklonost takvoj vrsti izražavanja (Herceg, Rončević, Karlavaris, 2010).

U dječjim vrtićima odgojitelji često djeci daju poticaje za razne likovne aktivnosti putem kojih djeca razvijaju sposobnosti likovnog izražavanja, likovni jezik, estetiku, psihomotorne sposobnosti, potiču samostalnost, autonomnost, pozitivnu sliku o sebi te niz drugih kvaliteta, stoga likovne aktivnosti u predškolskom odgoju i obrazovanju ne bi trebalo zanemarivati. Vođene ili tzv. artikulirane likovne aktivnosti provodi odgojitelj koji na temelju dječjih interesa i samog zapažanja kod djece, pomno i pažljivo smišlja kvalitete poticaje koji bi djecu uveo u likovno stvaralaštvo. Kvalitetnim vođenjem aktivnosti, djecu će se još više motivirati na daljnji rad.

Slobodne likovne aktivnosti proizlaze djetetovom unutarnjom željom za stvaranjem, oblikovanjem i kreiranjem. Kod ovakvih aktivnosti djeca samostalno vode likovni proces i sami biraju što će raditi od likovnih aktivnosti. U ovakvim aktivnostima dolazi do izražaja djetetova spontanost, njegovi interesi, emocionalna privrženost motivu i drugo. Uloga

odgojitelja u ovome procesu jest dati djetetu slobode i prostora u likovnom izražavanju te samim time omogućiti kvalitetan materijal i prostor za rad. Kod slobodnih aktivnosti možemo vidjeti djetetovo viđenje svijeta oko sebe, njegovih stavova, misli i osjeća u trenutku stvaranja. Nakon svake provede aktivnosti bila ona vođena poticanjem odgojitelja ili inicirana od strane djece, nakon što djeca završe svoje radove, uloga i zadatak odgojitelja jest inicirati na dječje komentare te to postaje vrlo bitan i sastavni dio rada. Samim time, odgojitelj uvažava interes za dječje radove i pridaje značaj tome.

7. ULOGA ODGOJITELJA U MOTIVACIJE DJECE PREDŠKOSKE DOBI U LIKOVNIM AKTIVNOSTIMA

Čitav daljnji razvoj djeteta ovisi o onom u predškolskoj dobi djeteta. Predškolsko doba najvažnije je razdoblje čovjekova razvoja. Stoga, može se reći da je odgojitelj kao djelatnik odgojno – obrazovnog procesa najvažnija komponenta dječjeg razvoja.

Odgojitelj je vrlo važan tijekom provođenja likovne aktivnosti u vrtiću. Vrlo je bitno da sama aktivnost bude dobro i pomno osmišljena sa mnoštvom kreativnih ideja i bogatim materijalima. On je kreator, organizator i voditelj odgojno – obrazovnog procesa, on je osoba koja je odgovorna za postignuća djece u svim razvojnim fazama. Odgojitelj treba dobro poznavati i razumjeti dijete tako da kroz planiranje i svrhovito provođenje aktivnosti omogući djeci bogatstvo i raznovrsnost kako bi učili istražujući. Dijete uživa u stvaranju, stoga je vrlo važno da odgojitelj ponudi mnoštvo materijala i sredstava za rad da se dijete može kreativno izraziti. Njegov je zadatak također da prati i uviđa djetetove potrebe te na temelju toga stvara nove aktivnosti. Također, odgojitelj promatra i usmjerava dijete ka stvaranju likovnog izraza, razvoju osjetljivosti za kombinacije, razvoju likovne invencije, imaginacije, kreativne apsorpcije, razvoju vještina savladavanja različitim tehnikama te razvoju likovnog senzibiliteta za različita likovna sredstva.

Odgojitelj svojim primjerom rada djeci ukazuje na svoje sposobnosti kao što su usvajanje radnih navika poput: učenja, strpljenja, rada i upornosti te je potrebno da na dijete prenese daljnju naobrazbu. Kada govorimo o likovnosti u ranoj i predškolskoj dobi, prema Balić-Šimrak (2011) uloga odgojitelja u podržavanju i njegovanju likovnog stvaralaštva djece je dvojaka: omogućiti djetetu što više mogućnosti da se likovno izražava i istražuje likovne materijale, da mu na nenametljiv način ukazuje na mogućnosti koje likovnost može pružiti te

razvija njegov senzibilitet prema istoj. Važno je da uvažava i prihvaća dječji autentični likovni izraz sukladno njegovim razvojnim karakteristikama i dobi, da osigura prostor i vrijeme za likovno izražavanje, upozna dijete s različitim likovnim materijalima i tehnikama te da upozna dijete s likovnom umjetnosti kroz slikovnice, reprodukcije, posjete muzejima i galerijama.

Kako bi se odgojitelj razvio u svome radu treba posjedovati neke od osobina, kako navodi Došen Dobud (2016.), to su: kreativnost, osjetljivost za probleme, pokretljivost intelekta, sposobnost, originalnost, otvorenost za promjene, maštovitost, divergentnost i sl. Odgojitelj će moći stjecati pozitivne osobine ukoliko nauči zapažati dječja ostvarenja i interese. Odgojitelj kontinuirano prati djetetov rad te stvara samo refleksiju na vlastiti rad, odnosno na sve ono što je prenio na dijete. U svakom dječjem radu krije se njegova poruka, stoga odgojitelj kao odgojno – obrazovni djelatnik može mnogo toga zaključiti iz dječjih radova. Svako dijete je individua za sebe te mu je potreban prostor da izrazi svoje stanje, svoje osjećaje i svoje misli. Stoga, vrlo je važno da odgojitelj gleda na dijete kao jedinstveno biće te da ga prihvati kao osobu sa svojim razvojnim posebnostima.

Djetetu je potreban prostor, stoga je važno da mu odgojitelj pruža prostor za sudjelovanje u likovnom stvaranju te da djetetu daje izbore ili savjete ako ono ne uspijeva samo, ali nikako ne smije rješavati dječje probleme jer se time ometa njihov razvoj. Kroz sve likovne aktivnosti koje odgojitelj provodi sa djecom, usađuje im nova znanja i vještine savladavanja. Osim što kroz njih uče i djeca, također nova znanja i iskustva dobiva odgojitelj. Stoga, u svakodnevnom radu s djecom, odgojitelj kontinuirano uči i na temelju dječjih interesa i znanja, provodi i osmišljava nove aktivnosti.

Odgojitelj je tu za dijete, u svakome trenutku i on je njegova nit vodilja u stvaranju. Kada su djeca lišena straha i pravila u likovnim aktivnostima, te uviđaju da odgojitelje cijene njihov trud i rad, tada se može reći da je odgojitelj kvalitetno provodio odgojno – obrazovni rad u likovnim aktivnostima.

Obrazovani je odgojitelj sposoban pronaći poticaje za razvoj i drugih raznih sposobnosti kod djece, poput motorike, fizičkih kretnji, razmišljanja, mašte i kreativnosti, empatije, socijalizacije, komunikacije, pokazivanja emocija, reagiranja u raznim situacijama, pažnje i slušanja te izražavanja na različite načine.

Uloga odgojitelja u dječjem vrtiću je planiranje i vrednovanje odgojno-obrazovnog rada, prikupljanje, izrađivanje i održavanje sredstava za rad, estetsko i funkcionalno

odražavanje prostora, zadovoljavanje potreba djeteta i njihovih razvojnih zadataka, poticanje prema individualnim mogućnostima, vođenje dokumentacije te suradnja s roditeljima, stručnjacima i stručnim suradnicima. Prema Herceg, Rončević, Karlavaris, 2010.

8. POTICANJE DJEČJEG LIKOVNOG STVARALAŠTVA

Motivacija je neophodna za sva područja ljudskog djelovanja, kako onog privatnog, tako i profesionalnog. Ona potiče ljude na izvršavanje obaveza i zadataka, potiče na dolazak do višeg cilja koji u konačnici ispunjava čovjekovu potrebu kako bi se on u tom segmentu osjećao ispunjeno.

Djeci je potrebna motivacija kako bi se njihova energičnost usmjerila na razvoj životnih sposobnosti. Djeca toga nisu svjesna i ne vide smisao u pukom učenju i radu. Zato odgojitelji trebaju potaknuti njihovu motivaciju kako bi u produktu stekli bolje funkcioniranje kolektiva i razvoj individualnih potencijala djeteta.

Kada govorimo o motivaciji za likovno stvaralaštvo djece, ono je u početku produkt imitacije – dijete je motivirano da napravi oblik koji je vidio kako netko radi. Dijete time ispunjava potrebu za upoznavanjem svijeta koji ga okružuje te potrebu za upoznavanjem samoga sebe. Kasnije to prerasta u potrebu za razvojem motorike te potrebom za izražavanjem osjećaja i potreba koje ne može izreći verbalno (Herceg, Rončević, Karlavaris, 2010).

Kako bi se kod djece razvio i potaknuo interes za likovne aktivnosti i oblikovanje, postoje mnogi načini. Autor Belamarić Dobrila navodi kako je poticanje dječjeg likovnog stvaralaštva moguće sljedećim postupcima (Belamarić, 1987:256):

Usmjeravanje opažanja – Kako bi djeca usmjerila svoj interes i znatiželju na određeni oblik, potrebno je postavljati poticajna pitanja koja će ih navesti na razmišljanje i izazvati njihova poimanja. Postavljena pitanja su u početku objektivnija, a kada iscrpe sva svoja razmišljanja treba ih potaknuti konkretnijim, detaljnijim pitanjima o aspektima oblika ili pojave. Usmjeravanjem opažanja putem pitanja djeca opažaju i detaljno promatraju oblik ili pojavu, otkrivaju i pamte njihove odnose i značenja.

Aktiviranje sjećanja – Razgovor o događajima ili viđenim oblicima u bliskoj ili daljoj prošlosti aktivira i osnažuje dječja sjećanja te čuva već stečena iskustva i znanja. Ovaj se

postupak poticanja dječjeg stvaralaštva nadopunjuje s prethodnim jer sve započinje postavljanjem pitanja kojima potičemo, u ovom slučaju, dječja sjećanja. U radove dobivene putem aktivacije sjećanja djeca unose međusobne odnose između oblika, značenja i cjelovitost događanja.

Maštanje i zamišljanje –Maštanje, odnosno stvaranje novih varijanti oblika na osnovi poznatih, već stečenih iskustava obogaćuje dječji razvoj te im pruža spontanost i slobodu u izrazu. U takvim se radovima djeca često bave i dubljim slojevima stečenih iskustva. Zamišljanje je druga razina stvaranja mentalnih predodžba koja se temelji na nevidljivoj stvarnosti. Putem takve mentalne aktivnosti, djeca nepoznate oblike i dimenzije pretvaraju u vizualni, odnosno likovni sadržaj.

Igre s likovnim materijalima – Igru kao osnovni oblik aktivnosti djece potrebno je uvrstiti i u dječje likovno stvaralaštvo. Potiče ih na upoznavanje i ispitivanje svojstva raznih materijala. U takvim su igrama djeca u potpunosti slobodna iskazati što god žele i na koji god način žele, bez odgojiteljevih poticaja i sugestija. Djeca se tako oslobađaju, izlaze iz određenih okvira i sadržaja te osamostaljuju individualne stvaralačke sposobnosti.

Potvrđivanje –Potrebno je djeci dati do znanja da stvarno mogu, da su sposobni, tada djeca pokreću svoje vizije, ideje i potencijale. Potvrđivanje treba biti nenametljivo i prirodno, djeca putem takve komunikacije stvaralaštvo uvode u svoj stalni i aktivni dio života (Belamarić, 1987).

9. OMETANJE DJEČJEG LIKOVNOG STVARALAŠTVA

Do ometanja dječjeg likovnog stvaralaštva najprije dolazi od nerazumijevanja i nepoznavanja uloge i funkcije te sposobnosti u razvoju djece. (Belamarić, 1986.) Do ometanja dječjeg rada dolazi od strane odraslih da poduči dijete kako nešto nacrtati, naslikati ili napraviti. Samim time, dolazi do negativnog učinka od strane odrasle osobe te se dijete može osjećati nesigurno i obeshrabrujuće. Rezultat može biti da dijete odustane od likovnog izražavanja, od vlastitog načina rada i viđenja te dolazi do oponašanja tuđih radova i ideja, naturalističkih ili shematskih predložaka. Djetetu je potrebno dati slobodu u stvaranju likovnih radova i prepustiti ga mašti. Svako dječje viđenje onoga što prenosi na papir je jedinstveno.

Prema Belamarić (1987.) kao najdrastičniji primjer ometanja dječjeg stvaralaštva navode crtanje djeci. Djeca nacrtane oblike pokušavaju oponašati čime se ugrožava razvoj njihova opažanja i razumijevanja oblika te se djecu navodi i navikava na pasivnost. Ispravljanje radova djece u njima budi osjećaj nesigurnosti te i to jednako negativno djeluje na razvoj djeteta.

Načini ometanja u dječje radove mogu se podijeliti u dvije kategorije.

Prvu kategoriju čine svi oblici izravnog ometanja u likovne radove djece:

a) Crtanje djeci – crtanje je vrlo negativno i često uplitanje u dječje radove te samim time i upletanje u dječje likovne sposobnosti. Ono što odrasli nacrtaju, djeca uglavnom ne razumiju te imaju sasvim drugo viđenje te stvari. Time se ugrožavaju prirodni načini opažanja i shvaćanja oblika.

b) Ispravljanje dječjih radova – ispravljanje oblika je također nepoželjno jer se time ugrožava djetetova autonomnost i kreativnost samim time djetetova vlastita viđenja te se stvara nepovjerenje u vlastite oblike i budi se osjećaj nesigurnosti.

c) Slikovnice za bojenje – nacrtani oblici u slikovnicama uglavnom su shematskog prikaza i vrlo su pojednostavljeni. Djeca vrlo brzo kopiraju takve oblike kada crtaju nešto te ih mijenjaju kada god im zatreba sličan oblik.

d) Izlaganje dječjih radova – pretjerano izlaganje dječjih radova može djeci biti naporno i samim time viđeni primjeri nesvjesno se nameću i zadiru njihova viđenja i oblike. Dječje likovne radove izlažemo kratkotrajno na panou u hodniku ili u odgojnoj sobi.

e) Shematski oblici – djeca preuzimaju shematske prikaze jedni od drugih, drugim riječima – kopiraju crteže. To se najčešće događa u starijoj grupi. Samim time dolazi do nekreativnosti i jednostavnih crteža koji su slični.

Drugu kategoriju ometanja u dječje likovne radove čine odgojni postupci i stavovi:

a) Vrednovanje i procjenjivanje likovnih radova djece – Dječje radove vrednovati može odgojitelj, ali i dijete. Kada dijete vrednuje radove ono je vrlo skromno ali je u razvojnom stupnju. Vrednovanjem dječjih radova, odgojitelj dobiva uvid u dječje stvaralaštvo te u napredak djece u području likovnog stvaranja.

b) Komentiranje i prigovaranje – Pretjerano komentiranje i prigovaranje dječjih radova djetetu može dati dojam da ono nije vrijedno te da njegovi radovi nisu dobri. Samim time dijete gubi interes za stvaranjem te mu pada samopouzdanje.

c) Prenaglašavanje vrijednosti – Pretjerano hvaljenje pojedinca nikako nije dobro te može doći do razmjera u grupi. Takvim porukama ostaloj djeci šaljemo dojam da njihovi radovi nisu dobri i u skladu s našim očekivanjima.

d) Urednost i preciznost – Dječji su radovi puni kreativnosti i mašte koju djeca prenose na papir. Svaki je dječji rad poseban i jedinstven na svojstven način. Djecu se nikako ne smije forsirati da budu uredna tijekom stvaranja jer može doći do straha da nešto ne proliju, da se ne uprljaju i slično. Djeci moramo dati potpunu slobodu i prostor.

10.VREDNOVANJE DJEČJIH LIKOVNIH RADOVA

Dječje radove mogu vrednovati dijete i odgojitelj. Kada dijete vrednuje dječji rad, opseg riječi je skroman, ali je u skladu sa djetetovim razvojem. Kod vrednovanja dječjeg rada, odgojitelj bi trebao poznavati faze likovnog stvaralaštva kod djece. Iz likovnog uratka potrebno je iščitati likovnu poruku koju dijete poručuje svojim radom. Na svaki dječji rad, odgojitelj treba pohvaliti dijete te ga ohrabrivati u daljnjem radu i treba biti objektivan. Brojčano procjenjivanje likovnog razvoja nije prihvaćeno od strane odgojitelja te svrha vrednovanja jest odgojiteljev rad te njegovo poboljšanje u skladu s razvojem djece.

Aspekti vrednovanja dječjih likovnih radova:

- psihološki,
- pedagoški i
- likovno-estetski.

Psihološki aspekt vrednovanja- potrebno je poznavati faze razvoja i osobine dječjih likovnih radova te je potrebno je poznavati dječju psihologiju. Mogu se ustanoviti, u istoj dobi, razlike u fazama slučajnog, neuspjelog, intelektualnog i vizualnog realizma. Vrednovanjem se može uočiti specifično prikazivanje volumena, prostora, veličina i drugo. Odgojitelj treba, preko dječjeg crtanja, slikanja, upoznati zatečene prevladavajuće sposobnosti

ili zapreke u izražavanju. Cilj je što više aktivirati one predispozicije koje još nisu dovoljno razvijene, pa nisu došle do izražaja.

Pedagoško stajalište vrednovanja- Poticanjem i intenzivnom motivacijom odgojitelj može pomoći djetetu u razigravanju njegovih psihofizičkih funkcija, a ne popravljanjem dječjeg crteža. Dijete se treba nadopunjavati u svojoj sredini znanjem i iskustvom. Uz razvijanje radnih navika treba razvijati i vrednovati kulturu rada i poticati dječju igru.

Likovno-estetsko stajalište vrednovanja- potrebno je poznavati likovni jezik i imati osobno iskustvo u radu s likovnim tehnikama. Poželjno je usavršavanje primjerice kroz susret s umjetničkim djelima, prilikom posjeta likovnim izložbama u galerijama i muzejima; kroz sudjelovanje na likovnim radionicama.

U praksi se dječji likovni radovi procjenjuju prema sljedećim koracima (Herceg, Rončević, Karlavaris, 2010:231):

1. Ostvarena razina optičko-tematskog izraza (intelektualni stupanj razvoja koji treba odgovarati dobi djeteta)
2. Razina kreativnosti – odlučujuća jer je temeljna značajka likovnog izražavanja
3. Razina oblikovanja (odgovarajuća uporaba likovnog jezika) iz kojih aspekata odgojitelj vrednuje likovni rad.

Kod procjenjivanja odgojitelj mora biti objektivan te napredak prati tijekom određenog vremena. Vrednovanje se sastoji od sljedećih elemenata (Herceg, Rončević, Karlavaris, 2010:231):

- Opće značajke – ime, prezime, dob, spol, tema, likovna tehnika
- Optičko-tematska razina oblikovanja – stupanj intelektualne zrelosti
- Ostvarena razina oblikovanja, upotreba likovnih elemenata, te obogaćivanje likovnog izraza
- Likovna tipologija djece, način percepcije, karakterne osobine, te likovno-izražajna sredstva u raznim likovnim područjima
- Kriterij estetskih vrijednosti – ostvarena razina kreativnosti; srž likovnog izraza

Dječja postignuća u području likovnih aktivnosti mogu se utvrditi na više načina:

Promatranjem djece pri radu,

Komunikacijom sa djecom,

Procjenom likovnog razvoja na likovnim uradcima.

Promatrajući djecu tijekom likovnog stvaranja, odgojitelj može ohrabrivati i poticati djecu na daljnje stvaranje. Također, djeci može uputiti pokoju riječ da se ona osjećaju vrijedno te da su svjesna da se njihov rad cijeni. Kroz komunikaciju s djecom, možemo puno više saznati o radu te kako je dijete to zamislilo. Sama procjena likovnih radova treba se temeljiti na subjektivnosti, ali i na razvojnom stupnju u kojem se dijete nalazi.

11. PROVEDENE LIKOVNE AKTIVNOSTI U VRTIĆU

Aktivnosti su provedene u Dječjem vrtiću Novi Marof u dvije odgojne skupine, „Pužići“ i „Zvezdice“. Djeca su u 5. i 6. godini života. Aktivnosti su provedene na način da kod prve skupine djece nije bila provedena motivacijska priča, a kod druge skupine aktivnost je bila provedena s motivacijskom pričom. Aktivnost je provedena slikarskom tehnikom – tempere. Djeca su na raspolaganju imala mnoštvo različitih boja (svijetle i tamne boje) koje su birala prema vlastitim željama. Slikala su na bijelom format A4 papiru na hrapavoj strani. Cilj likovne aktivnosti bio je potaknuti djecu na kreativnost i originalnost u dječjem zamišljanju šarene kiše.

U prvoj skupini, provela sam aktivnost bez motivacijske priče gdje sam djecu upoznala sa temom te su samostalno i slobodno pristupili likovnoj aktivnosti. Također, prije same aktivnosti pripremila sam sav potreban materijal i sredstva za rad. Djeca su imala na raspolaganju različite boje tako da što bolje dočaraju šarenu kišu.

Kod druge skupine djece, provela sam aktivnost kroz čitanje motivacijske priče o oblaku Šarenku, zatim sam djeci pustila zvukovni zapis kiše te da djeca još bolje mogu zamisliti, odnosno predočiti svoju šarenu kišu. Za vrijeme priče djeca su ukazala veliki interes za slušanjem te su bili očarani kada su čuli i vidjeli da je oblak Šarenko obojio cijeli grad u šarene boje. Za vrijeme slušanja zvukovnog zapisa kiše, djeca su na glas komentirala kakva je njihova kiša. Prije same aktivnosti, pripremila sam sav potreban materijal – papire, tempere, kistove, posudu s vodom.

11.1. Likovna aktivnost „Šarena kiša“- aktivnost bez prethodne motivacije

Likovnu aktivnost na temu „ Šarena kiša“ provela sam u Dječjem vrtiću Novi Marof u odgojnoj skupini „Zvezdice“. U aktivnosti je sudjelovalo 9-ero djece u 5. i 6. godini života. Aktivnost je provedena u jutarnjem terminu nakon doručka.

11.1.1. Artikulacija likovne aktivnosti

Likovna aktivnost provedena je na temu „ Šarena kiša“ u tehnici tempere. Djeca su na raspolaganju imala hrapavi A4 papir, tempere, kistove i posude za vodu

Ciljevi i zadaci: razvoj kreativnosti i mašte, razvoj fine motorike šake i prstiju, razvoj samostalnosti i otvorenosti, kombiniranje boja, slikanje temperom, briga za izgradnju estetskih osjećaja za lijepo.

Pojmovi: crta (ravna, zakrivljena, debela, tanka), boja (svijetle i tamne boje).

Metode rada: metoda razgovora, analitičko promatranje, metoda usmenog izlaganja (pripovijedanja).

Specifične likovne metode (u realizaciji): variranje, metoda likovnog scenarija

Način rada: po zamišljanju

Oblik rada: individualni

11.1.2. Motivacija za likovnu aktivnost

Priprema za motivaciju:

1.DIO: Zajedno sa djecom sjela sam na tepih te smo napravili jedan veliki krug. Djeci sam najavila temu bez prethodne motivacije. Djeca su pokazala interes za likovnom aktivnošću bez obzira što nije bilo prethodne motivacije.

Kroz obje aktivnosti nastojala sam usporediti dječje crteže kada je bila prisutna motivacijska priča i kada nije bilo motivacijske priče.

11.1.3. Realizacija

Tijekom provedbe likovne aktivnosti, djeca su slikala za stolom te ukazala izrazito veliki interes. Kao voditelj likovne aktivnosti, promatrala sam djecu te po potrebi sudjelovala u istoj. Djeca su na raspolaganju imala mnoštvo različitih boja tako da što kreativnije izraze šarenu kišu. Za vrijeme aktivnosti djeca su na glas komentirala svoje viđenje njihove kiše.

11.1.4. Dječji likovni radovi

Djeca su ukazala izrazito veliki interes i želju za slikanjem. Imali su potpunu slobodu u odabiru boja te načinu likovnog izražavanja. Na crtežima možemo vidjeti motive iz prirode poput drveća, cvijeća, trave, neba i sl. Djeca su izrazili svoju ekspresiju na papir, svoje zamisli o šarenoj kiši te su imali potpunu slobodu u likovnom stvaranju.

U nastavku se nalaze fotografije dječjih radova te njihovi komentari zabilježeni prilikom provedbe likovne aktivnosti.

Slika 7. Djevojčica V.V., 6. god., „Duga, cvijeće, šarena kiša i od pilića tragovi.“

Slika 8. Dječak D.S., 5. god., „Duga, šareni cvijet, roza srca i šarena kiša koja pada na tlo.”

Slika 9. Djevojčica M.J., 6.god., „Šarena kuća, roza srca i točkice od pješčanika.”

Slika 10. Dječak A.B., 5.god., „Duga, šarena kiša i žuto sunce.“

Slika 11. Dječak T.M., 5.god., „Livada sa šarenim cvijećem i šarenom kišom.“

Slika 12. Djevojčica L.S., 5. god., „Žuti bor, srce i kiša.“

Slika 13. Djevojčica D.H., 5. god. „Šarena kuća, duga i oblaci.“

Slika 14. Djevojčica E.H., 5.god. „Šarena kiša i cvijet“

Slika 15. Djevojčica F.H., 6. god. „Šarena zgrada, srce i kiša.“

11.1.5. Osvrt na dječje likovne radove

Dječji likovni radovi su veoma maštoviti te su djeca pokazala izrazitu kreativnost. Možemo primijetiti kako su djeca imala izrazitu slobodu tijekom likovnog stvaranja te su se fokusirali na motive iz prirode. Djeca su fokus imala na raznim motivima poput duge, drveća, cvijeća, odnosno prirode i svega što nas okružuje. Svoju šarenu kišu dočarali su raznim bojama prikazanim velikim, debelim i tankim crtama. Djeca su u likovnoj aktivnosti imala potpunu slobodu u odabiru boja te na gotovo svakom radu prevladava šarenilo boja. Promatrajući ih, uočila sam mnoštvo kreativnih ideja i zamisli o njihovoj šarenoj kiši. U odnosu na aktivnost provedenu uz motivacijsku priču, u aktivnosti kada nije bila provedena motivacijska priča, djeca su ukazala na više slobode u likovnom izričaju. Na nekim radovima možemo primijetiti liniju tla, naslikano zelenom bojom, te liniju neba.

11.2. Likovna aktivnost „Šarena kiša“- aktivnost s prethodnom motivacijom

Likovnu aktivnost na temu „ Šarena kiša“ provela sam u Dječjem vrtiću Novi Marof u odgojnoj skupini „ Pužići“. U aktivnosti je sudjelovalo 9-ero djece u 5. i 6. godini života. Aktivnost je provedena u jutarnjem terminu nakon doručka.

11.2.1. Artikulacija likovne aktivnosti

Likovna aktivnost provedena je na temu „ Šarena kiša“ u tehnici tempere. Djeca su na raspolaganju imala hrapavi A4 papir, tempere, kistove i posude za vodu.

MATERIJALI ZA MOTIVACIJU

Motivacijska priča „ Priča o oblaku Šarenku“

Zvukovni zapis kiše – <https://www.youtube.com/watch?v=OnIHDBNlODk>

Ciljevi i zadaci: razvoj kreativnosti i mašte, razvoj fine motorike šake i prstiju, razvoj samostalnosti i otvorenosti, kombiniranje boja, slikanje temperom, briga za izgradnju estetskih osjećaja za lijepo.

Pojmovi: crta (ravna, zakrivljena, debela, tanka), boja (svijetle i tamne boje).

Metode rada: metoda razgovora, analitičko promatranje, metoda usmenog izlaganja (pripovijedanja).

Specifične likovne metode (u realizaciji): variranje, metoda likovnog scenarija

Način rada: po zamišljanju (zvuk padanja kiše)

Oblik rada: individualni

11.2.2. Motivacija za likovnu aktivnost

Priprema za motivaciju:

1.DIO: Zajedno sa djecom sjela sam na tepih te smo napravili jedan veliki krug. Tijekom čitanja priče, koristila sam 4 aplikacije koje su mi pomogle da što bolje dočaram šarenu kišu.

2.DIO: Djeca su sjedila u miru i tišini u krugu, zatim sam pustila zvukovni zapis kiše. Uz slušanje zvukovnog zapise kiše, djecu sam poticala na razmišljanje o njihovoj šarenoj kiši koju će kasnije naslikati na papiru.

1.DIO: Čitanje priče o oblaku Šarenku

Na samom početku djeca sjede na tepihu. Zatim slijedi čitanje priče uz pomoć aplikacija. Djeci sam ispričala priču o oblaku Šarenku te ih uz motivaciju priče uvela u svijet likovnog stvaranja. Priča glasi ovako:

„Bilo jednom jedno nebo na kojem je živjelo mnogo oblaka. I to jako različitih oblaka: velikih, malih, sivih, plavih, bijelih pa čak i jedan šareni. Taj šareni oblak zvao se Šarenko koji je na sebi imao boje poput duginih boja. Šarenko se mnogo razlikovao o drugih oblaka i često bih se zapitkivao „Pa zašto sam baš ja šareni oblak, a svi drugi su iste boje“. Kako je Šarenko mnogo brinuo o tome, bio je podosta tužan i često bi plakao. I tako bi Šarenko svojim plakanjem obojio cijeli grad u šarene boje. Ono što bi Šarenka najviše obradovalo jest da bude kao i svi drugi oblaci. Njemu se nikako nisu sviđale šarene boje koje ima po sebi.

Jednoga dana dođe do njega oblak zvan Oblačko. I upita on njega: „Što je bilo Šarenko, činiš mi se tužnim?!“. A Šarenko mu odgovori: „Da, Oblačko, tužan sam zbog svoje šarene boje, želim biti kao i vi ostali oblaci“. Na što mu Oblačko odgovori: „Ali Šarenko, ti si predivan i jako mi se sviđa tvoja šarena boja i svi drugi bi htjeli biti poput tebe“. A Šarenko na to reče: „Stvarno? Ali ja nisam poput vas, ja kada plačem, moje suze su šarene.“

Oblačko odgovori: „Šarenko, ti si zbilja poseban, a kada plačeš i puštaš svoje šarene suze na zemlju, vjeruj mi, djeca su veoma sretna.“ Odgovori Šarenko: „ Zbilja misliš da svojom šarenom kišom usrećujem djecu?“ Ma naravno, odgovori Oblačko, djeca vole kada obojiš cijeli grad u šarene boje i onda su najsretnija.

Od toga dana, Šarenko više nije mario za svojom šarenom bojom, bio jako sretan zbog toga što šarenom kišom usrećuje djecu, a to mu je bilo ipak najvažnije. Šarenko je postao veoma sretan oblak i kada bi pustio šarenu kišu na zemlju te gledao djecu kako uživaju bio je

najsretniji šareni oblak. Shvatio je da je poseban i da se ne treba sramiti niti biti tužan radi svojeg jedinstvenog izgleda.“

2.DIO

U drugom dijelu motivacije djeca i dalje sjede na tepihu te slušaju zvukovni zapis kiše. Prema slušanju glazbe, svojim pričanjem djeci sam još više dočarala šarenu kišu te ih poticala na razmišljanje o njihovoj šarenoj kiši.

„Draga djeco, sada ćete se lijepo opustiti i pažljivo slušati zvukovni zapis. Prilikom slušanja zamislite šarenu kišu i sve ono što vam glazba govori, te pokušajte biti što kreativniji u svojim mislima, neka vas glazba vodi. Sjetite se priče u oblaku Šarenku te si zamislite da ste kod kuće u toplom krevetu, a vani pada čarobna šarena kiša koja je obojila cijeli grad u razne boje. Naslikajte oblake iz kojih pada ta šarena kiša koju ste zamislili i da je cijeli grad u bojama. Sve je u šarenim bojama poput drveća, šuma, kuća, cvijeća, zgrada, automobila, trave i sl.“

3.DIO

Likovna aktivnost provedena tehnikom – tempere.

Odgojna skupina: „Pužići“

Djeca su prilikom slušanja priče pokazala interes i želju za slušanjem. Samom uvodnom pričom, uvedena su u čaroban šareni svijet, što ih je veoma dojmilo, posebice kod prikaza aplikacije u kojoj je oblak obojio čitavi grad u šarene boje. Nakon priče, slijedio je razgovor u kojem su rado sudjelovali te imali razne komentare . Za vrijeme slušanja zvukovnog zapisa kiše, djeca su se nastojala opustiti te zamisliti šarenu kišu koja pada i sve je obojala u šarene boje. Također, za vrijeme zvukovnog zapisa, djeca su na glas komentirala kakva je njihova kiša u mislima. Primjer toga jest:

Djevojčica T. „*Kiša je obojala moju kosu u šareno.*“

Dječak T. „*Teta, ja koristim šareni šampon.*“

Djevojčica M. „*Ja sam zamislila da spavam, a vani pada šarena kiša.*“

Dječak M. „*Moja kuća je u šarenim bojama.*“

11.2.3. Realizacija

Tijekom provedbe likovne aktivnosti djeca su pokazala izrazito veliki interes za slikanjem. Motivacijska priča pozitivno je djelovala na djecu te ih je potaknula na daljnji rad. Uz mnoštvo ponuđenih boja, djeca su se mogla likovno izraziti. Tijekom likovne aktivnosti, djeci sam pustila zvukovni zapis kiše te tako da što bolje dočaraju šarenu kišu. Također, kod neke djece prevladavalo je mnoštvo raznih detalja i biranja određene boje. Za vrijeme likovne aktivnosti, djeca su uz zvuk zapisa kiše mogla slikati i još bolje predočiti kišu u svojim mislima. Njihovo se slikanje baziralo na zamišljenom svijetu o čarobnoj kiši. Na radovima možemo primijetiti različite motive poput cvijeća, prirode, geometrijskih oblika, životinja i sl.

11.2.4. Dječji likovni radovi

Dječji likovni radovi su veoma maštoviti te su djeca pokazala izrazitu kreativnost. U gotovo svim likovnim radovima možemo prepoznati liniju tla, dok se kod nekih radova može vidjeti linija neba naslikana plavom bojom. Djeca svoje motive nižu po liniji tla koja je naslikana ravnom crtom. Fokus djece tijekom aktivnosti bio je na liniji neba i oblaka iz priče koji je puštao šarenu kišu.

U nastavku se nalaze fotografije dječjih radova te njihovi komentari zabilježeni prilikom provedbe likovne aktivnosti.

Slika 16. Djevojčica T.H., 5. god., „Šareno sunce, leptir i oblak Šarenko.“

Slika 17. Djevojčica I.V., 5. god., „Oblak Šarenko i njegov prijatelj Oblačko.“

Slika 18. Djevojčica A.D., 5.god., „Krug, kvadrat, sivi i plavi oblak.“

Slika 19. Djevojčica M.V., 5. god., „Šarena trava, leptir, oblak i mjesec.“

Slika 20. Dječak T.P., 5. god., „Zeleni brijeg na kojem su borovnice, šareni oblak i sunce.“

Slika 21. Dječak M.Š., 5. god., „Oblak Šarenko i šarena kiša.“

Slika 22. Djevojčica S.K., 5.god., „Polje cvijeća i tri šarena oblaka.“

Slika 23. Djevojčica L.M., 5. god., „Šareni oblaci i tri mace.“

Slika 24. Djevojčica R.M., 5. god., „Tri šarena oblaka, rozo i žuto srce, žuto sunce.“

11.2.5. Osvrt na dječje likovne radove

Djeca su za vrijeme aktivnosti bila veoma fokusirana i motivirana. Samom motivacijskom pričom uvela sam ih u svijet šarene kiše. Zvukovnim zapisom, djecu su nastojala još bolje motivirati na daljnji rad. Djeca su u radu kombinirali različite boje koje su prenosili na papir. Većina djece bazirala se na motivu oblaka iz priče. Na gotovo svakom dječju radu možemo primijetiti liniju tla naslikano zelenom bojom, te liniju neba. Dječji fokus tijekom likovne aktivnosti bio je na oblaku iz priče, odnosno motivu oblaka. Svaki dječji rad odiše djetetovom kreativnošću i maštom. Možemo primijetiti liniju tla koja je ravna, naslikana zelenom bojom te linija neba plavom bojom. Iz radova možemo zaključiti kako su se djeca bazirala na motivima iz prirode poput cvijeća, livade, drveća, životinja i sl. Na radovima prevladavaju žarke, vesele boje i radovi djeluju podosta veselo i razigrano. Djeca tu tijekom motivacijske priče bili veoma uzbuđeni i očarani kako je oblak obojao čitav grad u šarene boje.

11.2.6. Usporedba dječjih radova

Kada nije bila provedena motivacijska priča, u dječjim radovima, djeca su imali veću slobodu u likovnom izražavanju i stvaranju. U ovoj skupini, djeca su se više bazirala na kapljicama šarene kiše koja je ujedno bila i tema. Obje aktivnosti su kod djece poticale na kreativnost, maštu, dječje likovno stvaralaštvo i slobodu u odabiru i kombiniranju boja te razvoju samostalnosti i otvorenosti.

Kada je bila provedena motivacijska priča, djeca su se bazirala na motivima iz priče, te su na temelju onoga što su vidjeli i čuli, naslikali svoje radove. Njihov glavni motiv bio je oblak iz priče. Samom pričom, djecu sam uvela u čaroban svijet kiše te na temelju priče i zvukovnog zapisa, djeca su sudjelovala u likovnom procesu stvaranja.

U prikazu se nalaze fotografije dječjih radova u odnosu kada je bila provedena motivacijska priča i kada nije bila provedena.

Slika 25. Djevojčica E.V., 5. god.,
 „Oblak Šarenko i oblak Oblačko, kiša i cvijet”

Slika 26. Dječak I.R., 5. god
 „Duga, šarena kiša i dva roza.“

Slika 27. Djevojčica I.B., 5. god.
 Dva šarena oblaka i kiša koja pada na livadu
 punu cvijeća.“

Slika 28. Dječak M.S., 5. god.,
 „Šarena kiša, crveno drvo i oblaci.“

Slika 29. Dječak T.P., 5. god
 „Zeleni brijeg na kojem su borovnice,
 šareni oblak i sunce.”

Slika 30. Djevojčica V.V, 6. god
 „ Duga, cvijeće, šarena kiša i od pilića tragovi“

11.3. Likovna aktivnost „Školjke“- aktivnost bez prethodne motivacije

Likovnu aktivnost na temu „Školjke“ provela sam u Dječjem vrtiću Novi Marof u odgojnoj skupini „Zvezdice“. U aktivnosti je sudjelovalo 15-ero djece u 5. i 6. godini života. Aktivnost je provedena u jutarnjem terminu nakon doručka.

11.3.1. Artikulacija likovne aktivnosti

Likovna aktivnost provedena je na temu „Školjke“ u tehnici olovke. Djeca su se koristila hrapavim A4 papirom. U aktivnosti je sudjelovalo 10-ero djece.

Ciljevi i zadaci: razvoj kreativnosti i mašte, razvoj fine motorike šake i prstiju, razvoj samostalnosti i otvorenosti, briga za izgradnju estetskih osjećaja za lijepo.

Pojmovi: crta (ravna, zakrivljena, debela, tanka), boja (svijetle i **tamne boje**).

Metode rada: metoda razgovora, analitičko promatranje, metoda usmenog izlaganja (pripovijedanja).

Specifične likovne metode (u realizaciji): variranje, metoda likovnog scenarija

Način rada: po promatranju

Oblik rada: individualni

11.3.2. Motivacija za likovnu aktivnost

Priprema za motivaciju:

1.DIO: Prije samog početka pripremila sam prostor za rad sa svim potrebnim sredstvima. Zajedno sa djecom sjela sam na tepih te smo napravili jedan veliki krug. Djeci sam najavila temu bez prethodne motivacije. Školjke su se nalazile na stolu. Djeca su pokazala interes za likovnom aktivnošću bez obzira što nije bilo prethodne motivacije.

Kroz obje aktivnosti nastojala sam usporediti dječje crteže kada je bila prisutna motivacijska priča i kada nije bilo motivacijske priče.

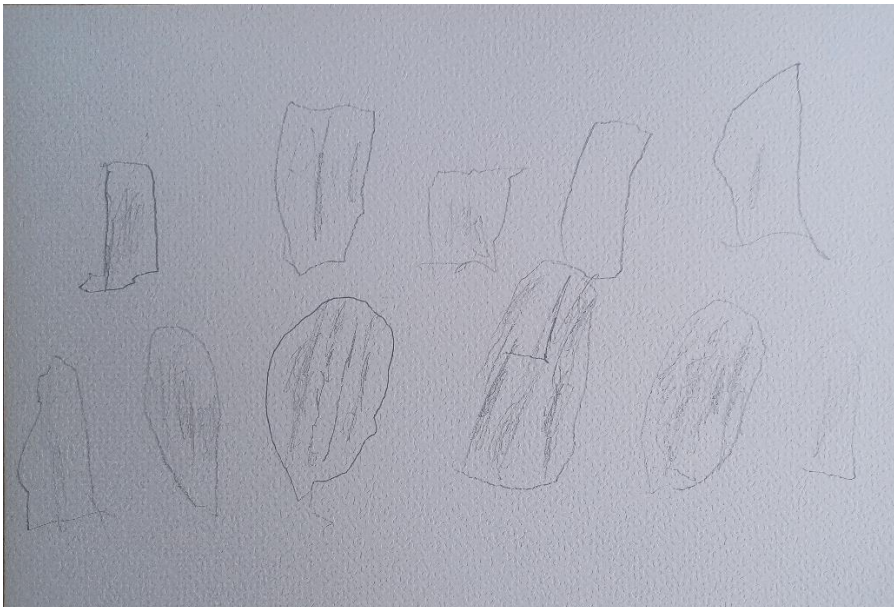
11.3.3. Realizacija

Tijekom provedbe likovne aktivnosti, djeca su crtala za stolom te ukazala izrazito veliki interes. Školjke su se nalazile na stolu tako što su djeci bile vidljive tijekom likovne aktivnosti. Kao voditelj likovne aktivnosti, promatrala sam djecu te po potrebi sudjelovala u istoj. Djeca su na raspolaganju imala povećala tako da su tijekom aktivnosti dodatno mogli proučavati školjke.

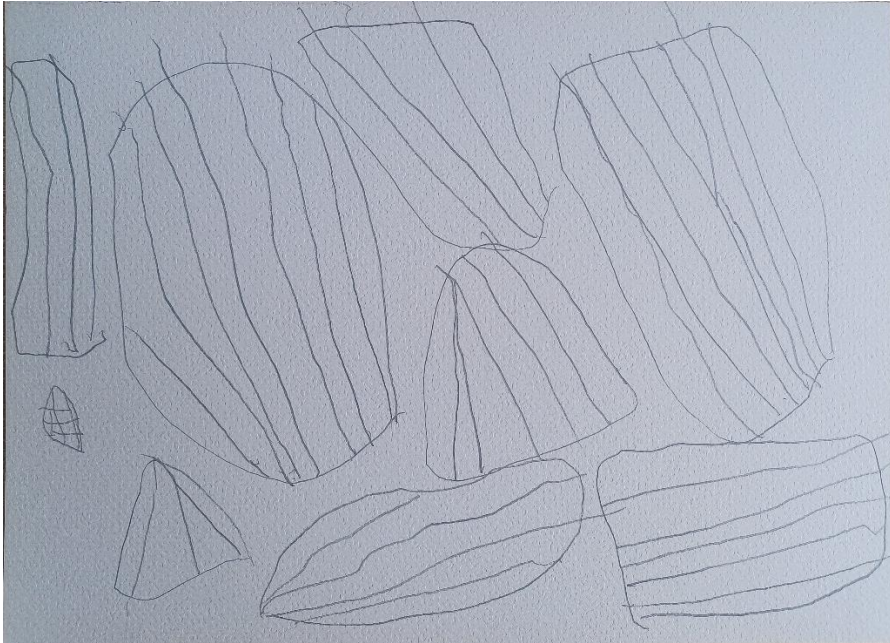
11.3.4. Dječji likovni radovi

Djeca su za vrijeme aktivnosti imala potpuni interes i pažnju. Veliku zainteresiranost su ukazali na školjke većeg oblika te su se divili izgledu. Na radovima možemo primijetiti kako su djeca nastojala nacrtati što više detalja koje školjka ima. Školjke su prikazane različitih oblika i veličina.

U nastavku se nalaze fotografije dječjih radova te njihovi komentari zabilježeni prilikom provedbe likovne aktivnosti.

Slika 31. Dječak R.K., 6. god., „Moje školjke su duguljaste s prugama.“

Slika 32. Dječak D.Š., 6. god., „Ja sam napravil ovakve i ovakve školjke i s crtama.“

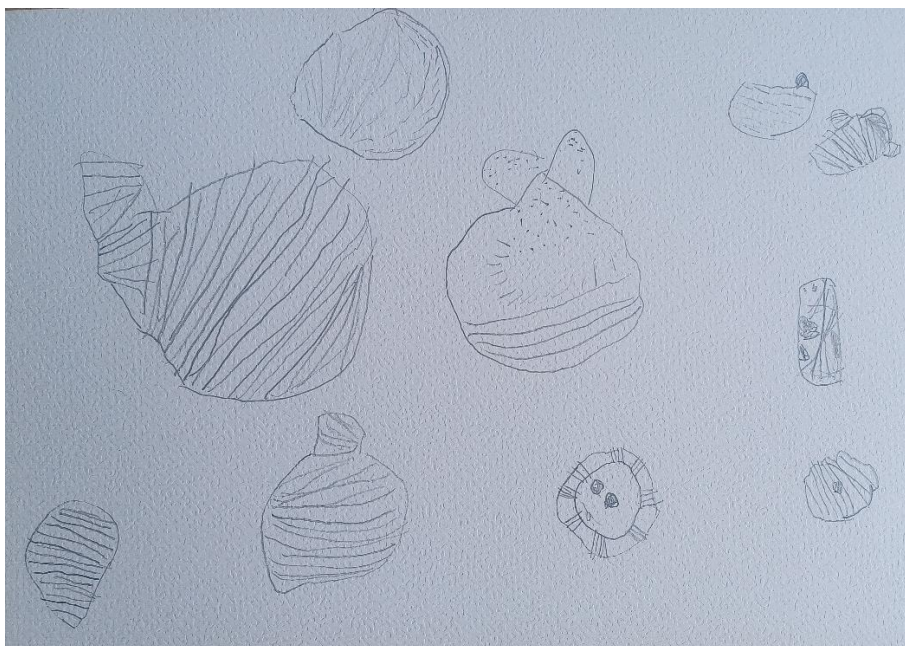
Slika 33. Dječak D.S., 5. god., „Ova ima takve pruge, ova je ko kapa na špicu, ova je ko pužić.“

Slika 34. Dječak D.F., 5. god., „Ovo su morske školjke iz mora, ova tu je ko puž, i ova isto, i ova je isto ko puž.“

Slika 35. Djevojčica N.H., 6.god., „Teta iz ove velike sam čula more. Ove neke su male, neke su srednje i neke velike i imaju crtice.“

Slika 36. Djevojčica V.V., 6. god., „Ova izgleda ko kruška, ova je velika i ko da ima rep, ali su joj valjda mala usta. Nacrtała sam velike i male, imaju crtice i točkice.“

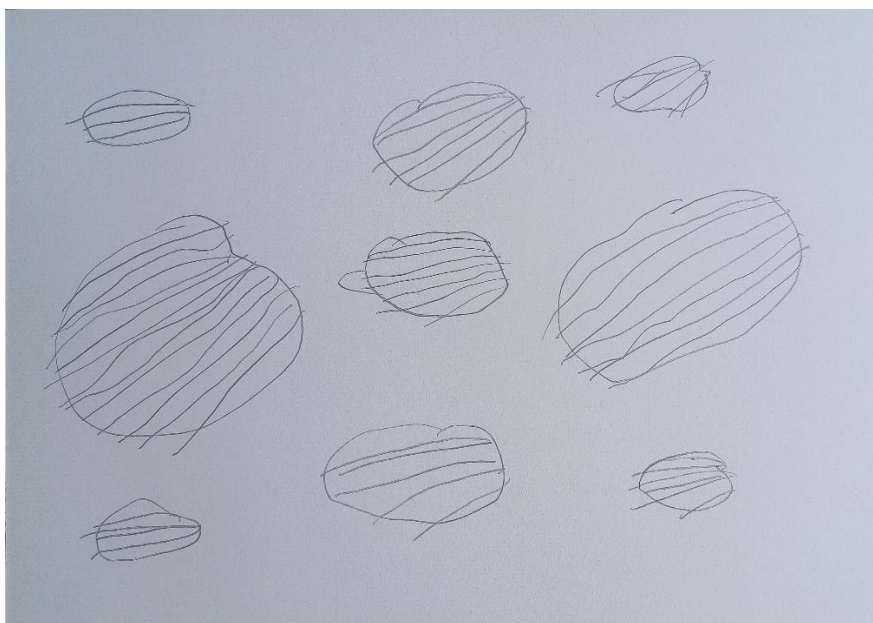

Slika 37. Djevojčica A.Š., 6. god.

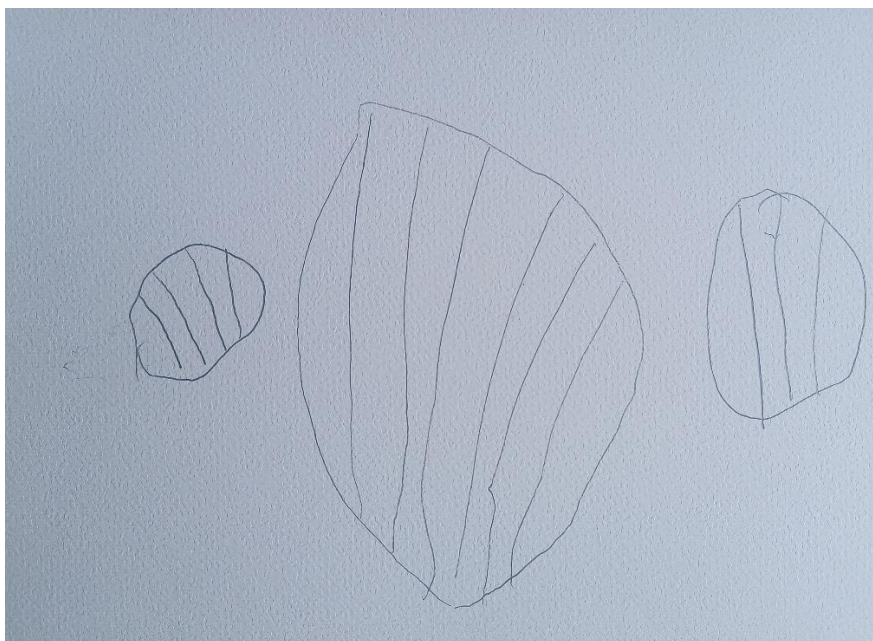
„Ja sam napravila školjke sa crticama i različitog oblika.“

Slika 38. Dječak B.K., 6. god., „Moje školjke su šarene, različite i bilo kakve.“

Slika 39. Djevojčica P.C., 5. god., „Ovo su prugaste školjkice jer mi se jako sviđaju.“

Slika 40. Dječak I.Ž., 6. god., „Ovo je puž, ovo je školjka, ovo je morski kamen.“

11.3.5. Osvrt na dječje likovne radove

Djeca su za vrijeme aktivnosti imala potpuni interes i pažnju. Veliku zainteresiranost su ukazali na školjke većeg oblika te su se divili izgledu. Na radovima možemo primijetiti kako su djeca nastojala nacrtati što više detalja koje školjka ima. Školjke su prikazane različitih oblika i veličina. Kod nekih radovima možemo primijetiti bogatstvo detalja, dok je kod drugih to manje vidljivo. Radovi djeluju plošno te na nekim radovima možemo primijetiti različite crte, od debljih, isprekidanih te do tankih crta. Djeca su imala veliku pozornost na školjkama jer su im bile vidljive oku. Bez obzira što aktivnost nije bila provedena kroz prethodnu motivaciju, djeca su pokazala izrazitu zainteresiranost i dugotrajnu pažnju.

12.OSVRT NA PROVEDENE AKTIVNOSTI

Promatrajući djecu u likovnom izražavanju i dobivene radove, primjećujem da su djeca u radovima pokazala izrazitu samostalnost, domišljatost i individualnost. Kod prve skupine djece primjećujem da su se djeca najviše fokusirala na oblaka iz priče koji je puštao šarenu kišu te su uz oblaka dočarala i ostale motive na radovima. Kod druge skupine djece gdje nije bila uvodna motivacijska priča, djeca su pokazala kreativnost i maštu tijekom slikanja prema zamišljenome. Na slici 8. možemo prepoznati geometrijske oblike raznih boja gdje se djevojčica bazirala na odabiru šarenih boja i motiva, a ne na šarenu kišu. Na radu 22. može se vidjeti kako je djevojčica okrenula papir okomito s obzirom da je naslikala zgradu, te njezino viđenje zgrade koja je visoka, papir je okrenula okomito. Također, možemo vidjeti kako su se neka djeca bazirala na oblaku iz priče, te dodatnim motivima iz njihove mašte, dok se kod druge skupine djece u radovima može vidjeti mnoštvo različitih motiva bez oblaka koji pušta šarenu kišu. U obje provedene aktivnosti, sva su djeca pokazala izrazitu želju i motivaciju za stvaranjem te su na svoj način dočarala šarenu kišu te su tako ispunila cjelokupni zadatak.

Tijekom likovne aktivnosti na temu „Školjke“ koja je provedena bez motivacije, djeca su pokazala izrazitu samostalnost i kreativnost tijekom likovnog stvaranja. Njihov fokus je bio na školjkama koje su im bile vidljive oku, te su tijekom aktivnosti dodatno promatrali školjke pomoću povećala te tako lakše uočili detalje koje su nacrtali na školjkama.

Djeca su za vrijeme aktivnosti zadržala interes za rad i koncentraciju te likovne aktivnosti smatram uspješnima i primjerenima dobi djece.

Uloga odgojitelja u likovnim aktivnostima izrazito je važna te pomaže djeci u daljnjem likovnom razvoju i sazrijevanju. Samim time, kod likovnih aktivnosti u kojima je bila provedena motivacija, djeca su ukazala interes i želju za stvaranjem te uz poticaj izrazili svoju kreativnost i maštu.

13.ZAKLJUČAK

Likovno izražavanje kod djece predškolske dobi veoma je važno i pozitivno utječe na dječji razvoj. Djeca svoj kreativni potencijal ostvaruju kroz razne likovne aktivnosti koje uključuju izbor različitih materijala i sredstva. Vrlo je važno da sami poticaji i okruženje bude kreativno i pomno osmišljeno te da djeci pružaju slobodu u likovnom stvaranju. Samim time, nit vodilja kroz likovne aktivnosti je uspješan i kompetentan odgojitelj koji svojim radom i trudom djecu uvodi u likovni svijet te ga nastoji otkrivati i usmjeravati. Vrlo je važna motivacija prije svake likovne aktivnosti jer samim time djecu uvodimo u likovni svijet, upoznajemo ih sa materijalima te ih potičemo na istraživanje i otkrivanje. U svakom dječjem radu krije se njegova poruka, stoga odgojitelj kao odgojno – obrazovni djelatnik može mnogo toga zaključiti iz dječjih radova. Odgojitelj ne samo da procjenjuje dijete i njegove mogućnosti, već djetetu pruža priliku za stvaranjem i otkrivanjem svojeg potencijala. Vrlo je važno da dijete ima potpunu slobodu u odabiru teme, boja, oblika i tekstura te da svoje znanje i viđenje nastoji provesti kroz likovno stvaranje te da mu odgojitelj to pruža. Svako dijete je jedinstveno te njihovo viđenje svijeta oko sebe znatno je drugačije i različito te odgojitelj treba cijeniti i prihvaćati kod djece, njihovo poimanje svijeta oko sebe, na svojstven, jedinstven i kreativan način.

LITERATURA

1. Primarni izvor (knjige):

1. BELAMARIĆ, D. (1987.). *Dijete i oblik: likovni jezik predškolske djece: knjiga za odgajatelje, roditelje, pedagoge, psihologe, psihijatre*. Drugo izdanje. Zagreb: Školska knjiga.
2. DOŠEN, D.A. (2016.) *Dijete – istraživač i stvaralac: igra, istraživanje i stvaranje djece rane i predškolske dobi*. Zagreb: Alinea
3. GRGURIĆ N. i JAKUBIN, M. (1996.). *Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik*. Zagreb: Educa.
4. HERCEG L., RONČEVIĆ, A. i KARLAVARIS B. (2010). *Metodika likovne kulture djece rane i predškolske dobi*. Zagreb: Alfa
5. JAKUBIN, M. (1999.). *Likovni jezik i likovne tehnike*. Temeljni pojmovi. Zagreb: Educa
6. LOWENFELD, V., BRITAIN, W.L.- *Creative and Mental Growth*, Prentice Hall, New Jersey.
7. METODIKA LIKOVNE KULTURE 1. 2, RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE
8. MILJAK, A. (2009.). *Življenje djece u dječjem vrtiću*. Zagreb: Naklada SM
9. SLUNJSKI, E. (2013.). *Kako djetetu pomoći da... (p)ostane kreativno i da se izražava jezikom umjetnosti: priručnik za roditelje, odgajatelje i učitelje*. Zagreb: Element

2. Sekundarni izvor (internetski izvor):

1. Agencija za znanost i visoko obrazovanje. Dostupno na: <https://www.azvo.hr/hr/pojmovnik/78-kompetencije> (Pristupljeno 2.7.2024.)

<https://www.dv-montessori-djecjakuca.hr/wp-content/uploads/mr-Andreja-Sili%C4%87-Uloga-odgajatelja-u-stvaranju-poticajnoga.pdf> (Pristupljeno 20.04.2024.)

2. Balić, Šimrak (2011) <https://art-in-heart.webnode.hr/uloga-odgajatelja-u-likovnom-stvaralastvu-djece/> (Pristupljeno 22.04.2024.)

3. BALIĆ-ŠIMRAK, A. (2010.). Predškolsko dijete i likovna umjetnost. Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima. [online] 16 (zima 2010/ proljeće 2011). str. 2-8. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/124737> [Pristupljeno: 2.07.2024.]

4. <https://www.kreativa-centar.hr/kreativnost/> (Pristupljeno 14.04.2024.)

4. <https://www.mlijecnizub.hr/edukacije/online-pedagoska-akademija/online-pedagoska-akademija-2021-2022/umjetnicko-izrazavanje-i-stvaranje/uloga-odgojitelja-u-likovno-kreativnom-razvoju-djece-rane-i-predskolske-dobi/> (Pristupljeno 25.04.2024.)

5.

<https://www.studentski.hr/system/materials/M/ab3c5cc7d3ab9830db94669816c4f87ddc135843.pdf?1646228719> (Pristupljeno 02.05.2024.)

6. <https://www.youtube.com/watch?v=OnIHDBNlODk> (Pristupljeno 27.05.2024.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Titrajno risanje, olovka - 2 godine (Grgurić, Jakubin, 1996;35). Izvor: Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik.

Slika 2. Kružni oblici, stvarni objekti „garderoba“– 3,5 god(Grgurić, Jakubin, 1996;37). Izvor: Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik

Slika 3. Izražavanje primarnim simbolima: Prvi prikaz čovjeka “glavonožac“ (Belamarić, 1987;39). Izvor: Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik

Slika 4. Igramo se vlaka“. Pokret tijela, ruku i izrazi lica. Olovka – 4 godine (Grgurić, Jakubin, 1996;46). Izvor: Vizualno- likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik

Slika 5. „Slavimo rođendan“. Izražen pokret, profil, karakterizacija, odnos cjeline i detalja. Rub papira označava liniju tla. Emotivna proporcija. Olovka. 7 godina (Grgurić, Jakubin, 1996;57). Izvor: Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik

Slika 6. Geometrijska perspektiva, lavirani tuš – 11 godina (Grgurić, Jakubin, 1996;74). Izvor: Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik

Slika 7. Djevojčica V.V., 6. god. „ Duga, cvijeće, šarena kiša i od pilića tragovi“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 8. Dječak D.S., 5. god. „Duga, šareni cvijet, roza srca i šarena kiša koja pada na tlo”, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 9. Djevojčica M.J., 6. god. „Šarena kuća, roza srca i točkice od pješčanika“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 10. Dječak A.B., 5. god. „Duga, šarena kiša i žuto sunce“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 11. Dječak T.M., 5. god. „Livada sa šarenim cvijećem i šarenom kišom“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 12. Djevojčica L.S., 5. god. „Žuti bor, srce i kiša“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 13. Slika 13. Djevojčica D.H., 5. god. „Šarena kuća, duga i oblaci“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 14. Djevojčica E.H., 5.god. „Šarena kiša i cvijet“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 15. Djevojčica F.H., 6. god. „Šarena zgrada, srce i kiša“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 16. Djevojčica T.H., 5.god. „Šareno sunce, leptir i oblak Šarenko, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 17. Djevojčica I.V., 5. god. „Oblak Šarenko i njegov prijatelj Oblačko“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 18. Djevojčica A.D., 5. god. „Krug,kvadrat, sivi i plavi oblak“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 19. Djevojčica M.V., 5. god. „Šarena trava,leptir,oblak i mjesec“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 20. Dječak T.P., 5. god. „Zeleni brijeg na kojem su borovnice, šareni oblak i sunce”, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 21. Dječak M.Š., 5. god „Oblak Šarenko i šarena kiša“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 22. Djevojčica S.K., 5. god. „Polje cvijeća i tri šarena oblaka“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 23. Djevojčica L.M., 5. god. „Šareni oblaci i tri mace“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 24. Djevojčica R.M, 5. god „Tri šarena oblaka, rozo i žuto srce, žuto sunce“, tempera.
Izvor: osobna arhiva

Slika 25. Djevojčica E.V., 5. god „ Oblak Šarenko i oblak Oblačko, kiša i cvijet“, tempera.
Izvor: osobna arhiva

Slika 26. Dječak I.R.,5god. „Duga, šarena kiša i dva roza.“, tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 27. Djevojčica I.B., 5. god.,“Dva šarena oblaka i kiša koja pada na livadu punu cvijeća“,
tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 28. Dječak M.S., 5. god.,“ Šarena kiša, crveno drvo i oblaci“, tempera. Izvor: osobna
arhiva

Slika 29. Dječak T.P., 5.god.,“Zeleni brijeg na kojem su borvnice, šareni oblak i sunce“,
tempera. Izvor: osobna arhiva

Slika 30. Djevojčica V.V.,6.god.,“ Duga, cvijeće, šarena kiša i od pilića tragovi“, tempera.
Izvor: osobna arhiva

Slika 31. Dječak R.K., 6. god., „Moje školjke su duguljaste s prugama.“, tempera. Izvor:
osobna arhiva

Slika 32. Dječak D.Š., 6. god., „Ja sam napravil ovakve i ovakve školjke i s crtama.“, olovka.
Izvor: osobna arhiva

Slika 33. Dječak D.S., 5. god., „Ova ima takve pruge, ova je ko kapa na špicu, ova je ko
pužić.“, olovka. Izvor: osobna arhiva

Slika 34. Dječak D.F., 5. god., „Ovo su morske školjke iz mora, ova tu je ko puž, i ova isto, i
ova je isto ko puž.“, olovka. Izvor: osobna arhiva

Slika 35. Djevojčica N.H., 6.god., „Teta iz ove velike sam čula more. Ove neke male, neke su
srednje i neke velike i imaju crtice.“, olovka. Izvor: osobna arhiva

Slika 36. Djevojčica V.V., 6. god., „Ova izgleda ko kruška, ova je velika i ko da ima rep, ali su
joj valjda mala usta. Nacrtała sam velike i male, imaju crtice i točkice“, olovka. Izvor: osobna
arhiva

Slika 37. Djevojčica A.Š., 6. god. „Ja sam napravila školjke sa crticama i različitog oblika“,
olovka. Izvor: osobna arhiva

Slika 38. Dječak B.K., 6. god., „Moje školjke su šarene, različite i bilo kakve.“, olovka.
Izvor: osobna arhiva

Slika 39. Djevojčica P.C., 5. god., „Ovo su prugaste školjkice jer mi se jako sviđaju.“, olovka.

Izvor: osobna arhiva

Slika 40. Dječak I.Ž., 6. god., „Ovo je puž, ovo je školjka, ovo je morski kamen.“, olovka.

Izvor: osobna arhiva

Izjava o izvornosti završnog rada

Ja, Iva Žuti, izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su njemu navedeni.

Vlastoručni potpis studenta